

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Cunoștințe, Atitudini și Practici în Populația Generală

Raport final al studiului de evaluare

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Knowledge, Attitudes and Practices
in the General Population

Survey final report

Chișinău – 2007

Publicarea acestui raport a fost posibilă datorită suportului acordat de către poporul American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Proiectul "Prevenirea HIV/ SIDA și Hepatitelor B și C" poartă responsabilitate integrală asupra conținutului acestui raport. Raportul nu întotdeauna reflectă opiniile USAID sau ale Guvernului Statelor Unite ale Americii.

This report is made possible by the support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID). The contents of this report are the sole responsibility of Preventing HIV and Hepatitis B&C Project and do not necessarily reflect the views of USAID or the United States Government.

PROIECTUL USAID “PREVENIREA HIV/SIDA ȘI HEPATITELOR B ȘI C” (PHH)

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Cunoștințe, Atitudini și Practici în Populația generală

Raport final al studiului de evaluare

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Knowledge, Attitudes and Practices

in the General Population

Survey final report

Chișinău – 2007

ADNOTARE

Punctele de vedere ale autorului exprimate în această publicație nu întotdeauna reflectă opinia Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională sau a Guvernului SUA

DISCLAIMER

The author's views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the United States Agency for International Development or the United States Government.

CZU:

Donarea de sânge în Moldova: cunoștințe, atitudini și practici în populația generală. Raport final al studiului de evaluare. Chișinău, 2007. 112 pagini

Chestionarul de cercetare a fost oferit de către Asociația Americană a Băncilor de Sânge.

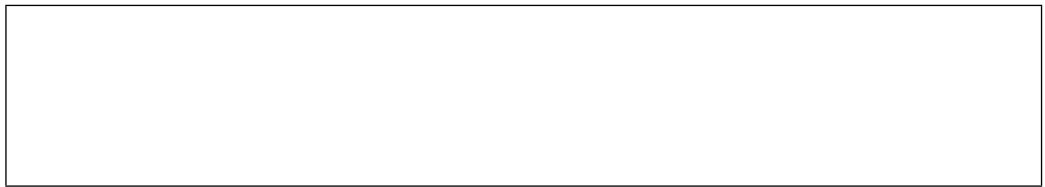
Cercetarea sociologică și raportul de frecvențe a fost efectuat în teren de către Centrul de Sociologie a Comunităților și Studii de Gen

Raportul a fost elaborat de către:

Stela Bivol, manager departament securitatea transfuzională,
Proiectul USAID "Prevenirea HIV/SIDA și Hepatitelor B și C"

Raportul a fost avizat de către expertul național:

Svetlana Cebotari, Director Centrul Național de Trasfuzie a Sângelui.

ISBN

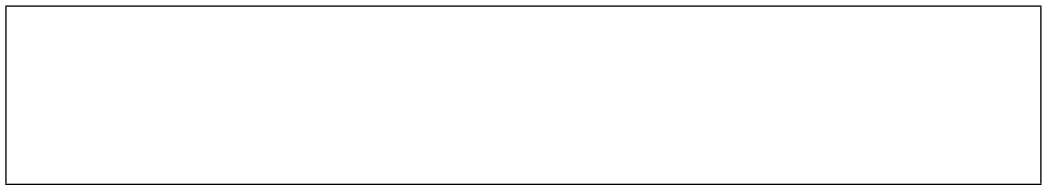
Blood Donation in Moldova: Knowledge, Attitudes and Practices in the General Population, Chisinau, 2007, 112 pages.

The survey tool was provided by the American Association of Blood Banks.

The field work, data entry and frequency reports were developed by Center of Community Sociology and Gender Studies.

This report was developed by Stela Bivol, MD, MPH, Team Leader, Blood Safety, USAID Preventing HIV and Hepatitis Project.

Expert review: Svetlana Cebotari, Director, National Blood Transfusion

ISBN

CUPRINS

ABREVIERI	8
SUMARUL REZULTATELOR	9
INTRODUCERE	11
SCOPUL ȘI OBIECTIVELE	13
METODOLOGIA STUDIULUI	14
CARACTERISTICILE SOCIO-DEMOGRAFICE ALE EȘANTIONULUI	16
CUNOȘTIINȚELE DESPRE SÂNGE ȘI DONAREA DE SÂNGE	18
Grupurile de sânge	18
Utilizarea sângelui	18
Eligibilitatea pentru donarea de sânge și criteriile de suspendare	18
Frecvența de donare	20
Cunoștințe despre infecțiile transmisibile prin transfuzie	20
Sănătatea donatorului și a recipientului	21
ATITUDINI PRIVIND DONAREA DE SÂNGE	23
Donarea	23
Tipurile preferate de donare	23
Remunerarea	24
Factorii motivați pentru donarea de sânge în viitor	26
METODE DE COMUNICARE	28
PRACTICI DE DONARE A SÂNGELUI	29
Informație generală despre experiențele de donare de sânge ale eșantionului	29
Practicile donatorilor de sânge	29
Practicile nedonatorilor de sânge	31
CONCLUZII	34
ANEXA 1. CHESTIONARUL	35
ANEXA 2. GHIDUL PENTRU FOCUS GRUP	53

LISTA FIGURILOR ȘI TABELELOR

Figura 1. Distribuția grupelor sanguine în eșantion.....	18
Figura 2. Cine ar trebui să doneze sânge?	19
Figura 3. Cine nu ar trebui să doneze sânge?	19
Figura 4. Cât de frecvent poate o persoană să doneze sânge?	20
Figura 5. Ce fel de infecție poate contracta un recipient al componentelor de sângvine?	21
Figura 6. Ce i se poate întâmpla donatorului în procesul de donare?	22
Figura 7. Ce se poate face pentru a menține sănătos donatorul?.....	22
Figura 8. Tipuri preferate de donare	23
Figura 9. Tipul de donator	24
Figura 10. Scopul ultimei donări de sânge	24
Figura 11. Motive personale pentru a nu dona sânge în viitor	26
Figura 12. Ce i-ar motiva pe oameni să devină donatori de sânge?.....	27
Figura 13. Sursele existente de informare despre transfuzia de sânge	28
Figura 14. Sursele dorite de informare despre transfuzia de sânge.....	28
Figura 15. Statutul respondenților privind donarea de sânge	29
Figura 16. Tipul donării și corelarea ei cu vârsta	30
Figura 17. Practici cu proporții înalte la donatorii de sânge.....	31
Figura 18. Motive de a nu dona sânge	32
Figura 19. Intenția de a dona sânge pe viitor	32
Tabelul 1. Punctele cheie din discuțiile de focus-grup privind modalitățile preferate de donare a sângelui și remunerarea donării de sânge....	25
Tabelul 2. Motive de a nu dona sânge pentru respondenții ce nu au donat vreodată sânge.....	32

TABLE OF CONTENTS

ACRONYMS	62
SUMMARY OF FINDINGS	63
INTRODUCTION	65
GOAL AND OBJECTIVES	67
METHODS	68
SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF THE SAMPLE	70
KNOWLEDGE ABOUT BLOOD AND BLOOD DONATION	72
Blood Types.....	72
Blood Use.....	72
Blood Donor Eligibility and Deferral Criteria.....	72
Frequency of Donation	73
Knowledge about Transfusion-transmissible Infections.....	74
Donor and Recipient Health.....	75
ATTITUDES TOWARD BLOOD DONATION	77
Donation	77
Preferred Types of Donation.....	77
Remuneration.....	78
Motivating Factors to Donate Blood in the Future.....	80
METHODS OF COMMUNICATION	82
BLOOD DONATION PRACTICES	83
General Information about the Blood Donation	
Experiences of the Sample	83
Practices of Blood Donors.....	83
Practices of Non-donors	85
CONCLUSIONS	88
APPENDIX 1. SURVEY QUESTIONNAIRE	89
APPENDIX 2. FOCUS GROUP GUIDE	104

LIST OF CHARTS AND TABLES

Chart 1. Distribution of blood types in the sample	72
Chart 2. Who should donate blood?	73
Chart 3. Who should not donate blood?.....	73
Chart 4. How often can blood be donated?.....	74
Chart 5. What infections can a person acquire by receiving blood or blood products?	74
Chart 6. What could happen to the donor?.....	75
Chart 7. What could be done to keep the donor healthy?.....	76
Chart 8. Preferred Types of Blood Donation	77
Chart 9. What kind of blood donor are you?	78
Chart 10. What is the purpose of your donation?.....	78
Chart 11. Personal reasons not to donate blood in the future	79
Chart 12. What would motivate people to become blood donors?	80
Chart 13. Existing sources of information about blood transfusion.....	82
Chart 14. Desired communication channels in the future	82
Chart 15. Blood donation status of respondents.....	83
Chart 16. Type of donation correlated with age	84
Chart 17. Practices with high proportions among donor population	85
Chart 18. Reasons for not donating blood	85
Chart 19. Intention to donate blood in the future	86
Table 1. Highlights of Focus Group Discussions on Preferred Types of Donation and Benefits for Blood Donors.....	79
Table 2. Reasons for not donating blood among respondents who had never donated.....	86

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Cunoștințe, Atitudini și Practici în Populația Generală

Raport final al studiului de evaluare

ABREVIERI

AABB	American Association of Blood Banks (<i>Asociația Americană a Băncilor de Sânge</i>)
CSCSG	Centrul de Sociologie a Comunităților și Studii de Gen
CAP	Cunoștințe, atitudini și practici
CNTS	Centrul Național de Transfuzie a Sângelui
DR	Donator - rudă
DVNR	Donator voluntar neremunerat
PPHH	Proiectul de Prevenire a HIV/SIDA și Hepatitelor B și C
USAID	United States Agency for International Development (<i>Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională</i>)

SUMARUL DATELOR OBTINUTE

Cunoștințe

- ▶ Nivelul cunoștințelor despre grupurile de sânge și cunoașterea propriului grup de sânge de către respondenți au fost înalte (93–95%). Respondenți cunosc cine ar trebui și cine nu ar trebui să doneze și în ce situații sunt necesare componentele de sânge; de asemenea ei au putut numi și bolile care ar putea fi transmise printr-o transfuzie de sânge.
- ▶ Există lacune în cunoștințele privind frecvența donării sângelui, și mai există o concepție greșită cum că un donator de sânge din Moldova s-ar putea infecta cu ceva în timpul donării de sânge. Mesajul major al companiei informaționale este faptul că nu este posibil a contracta o boală în timpul donării de sânge, de vreme ce folosirea echipamentului de unica folosință în Moldova este un standard începând cu 2001.

Atitudini față de donarea de sânge

- ▶ Majoritatea respondenților au avut o părere pozitivă despre donarea de sânge (86%); doar 1% au avut o părere negativă.
- ▶ Majoritatea consideră că oamenii nu donează sânge, deoarece nu sunt eligibili din motive de vârstă și stare de sănătate și datorită fricii și a unui nivel jos de informare.
- ▶ Opiniile despre cea mai bună opțiune de donare de sânge au fost următoarele: donatori-rude (37%); donarea voluntară, neremunerată (26%) și donarea plătită (23%). Donarea autologă de sânge (autodonarea) este cea mai puțin cunoscută opțiune de donare de sânge; doar 9% din respondenți au bifat-o.

Factori motivați pentru donare

- ▶ Conform părerii unei treimi din respondenți, cel mai eficient mod de a-i motiva să doneze ar fi să fie întrebați personal; doar 12% au considerat ca mai multă informație despre necesitatea în donarea de sânge ar ajuta creșterii motivației.
- ▶ Pentru motivarea populației generale să doneze, aproximativ un sfert de respondenți reînformează campaniile de mediatizare (23%), 22% banii, 19% materialele informaționale și 12% au spus că i-ar motiva produsele alimentare.
- ▶ Dacă respondenții ar fi în situația să convingă personal pe cineva să doneze, cele mai frecvent utilizate invocări ar fi: “Poți salva viața cuiva!” (22%) “Te rog să mă ajuți sau să ajuți o anumită persoană,” (11%) sau “Hai să facem un lucru bun” (6%). Doar 5% ar oferi bani, fapt care este un indiciu destul de semnificativ că banii de obicei nu sunt un factor determinant în cererile personale.

Metode de informare

- ▶ Doar o treime din respondenți au auzit vreodată informații despre donarea de sânge, iar jumătate din cei care au auzit nu-și amintesc conținutul acestor informații. De obicei, asemenea informații au fost difuzate la televiziune (35%), în instituții medicale (27%) și în ziare (11%).
- ▶ Respondenții au nominalizat drept primele trei surse de informare pe viitor televiziunea (35%), radioul (21%) și ziarul (15%).

Practici

- ▶ Donarea de sânge este o practică cunoscută în Moldova. Aproape jumătate din respondenți (42%) au donat personal sânge, iar 92% din respondenții donatori și 79% din respondenții nedonatori cunoșteau pe cineva din imediata lor apropiere care a donat sânge.
- ▶ Donarea de sânge a fost practică pe larg acum câțiva ani, însă actualmente nu mai este aceeași situație. Aproximativ 60% în grupul de vârstă de 50–60 ani au donat anterior sânge în comparație cu doar 12% în grupul de vârstă de 18–29 ani. În plus, chiar dacă mai mult de jumătate (58%) din donatorii respondenți au donat sânge mai mult de trei ori, ultima donare a avut loc mai mult de cinci ani în urmă.
- ▶ Donatorii de sânge sunt satisfăcuți de serviciul de sânge în Moldova: 90% consideră că personalul centrelor de colectare a sângelui este prietenos, și aceeași proporție consideră dotarea încăperilor de donare fiind adecvată.
- ▶ Tipul de donare a fost distribuit egal între donarea voluntară, neremunerată (53%) și donarea donatori-rude (41%). Tipul donării e corelat cu vârsta: persoanele tinere au fost mai puțin dispuse să doneze voluntar, neremunerat.
- ▶ Majoritatea donatorilor nu au avut îngrijorări majore la prima donare (69%), iar din cei care au fost îngrijorați, majoritatea au avut frică (75%), 19% din aceștia din urmă – frica de a se infecta cu diverse maladii.
- ▶ Printre cei care nu au donat niciodată, motivul cel mai frecvent invocat de majoritate a fost; “Nimeni nu m-a rugat să donez” (40%); aproximativ 14% au fost ineligibili, deoarece aveau probleme de sănătate. Toate celelalte motive au fost menționate de mai puțin de 10% din respondenți.
- ▶ Mai mult de jumătate din cei cu vârsta cuprinsă între 18 și 29 ani intenționau să doneze în viitor (51%); 34% din populația interviuată avea această intenție.

INTRODUCERE

Cercetările din întreaga lume demonstrează că donatorii voluntari neremunerați (DVNR) constituie baza aprovizionării cu sânge inofensiv și că în acest caz probabilitatea de transmitere a HIV și a altor infecții este cea mai mică. Totuși, prea multe țări se bazează în continuare pe donatori rude (DR) sau donatori plătiți. Deși în general donatorii-rude prezintă un pericol mai mic decât donatorii plătiți, incidența și prevalența infecțiilor transmisibile prin transfuzii la această categorie este mai mare decât la DVNR. Motivul ar putea fi presiunea emoțională, resimțită de donatorii-rude, fapt care îi face să fie mai puțin onești în răspunsul la chestionarea privind sănătatea personală sau practicarea unor comportamente cu risc înalt.¹ În plus, sistemul bazat pe donatori-rude constituie deseori un sistem de donare a sângelui “cu plată ascunsă”, deoarece familiile îi pot plăti pe alți membri pentru ca aceștia să doneze numărul necesar de unități de sânge.² Un studiu recent a scos în evidență că doar 24 din 52 țări din Regiunea Europeană a OMS se bazează pe donări voluntare, neplătite în 100% cazuri.³ În prezent, Moldova se bazează în majoritate pe donatori-rude; de exemplu, în 2006 82.8% din numărul total de donații au fost efectuate pentru rude.⁴

După destrămarea Uniunii Sovietice, în Moldova au survenit mari schimbări în cultura de donare a sângelui și numărul de unități colectate. Dacă în timpurile sovietice donarea de sânge era pe larg promovată și mulți oameni donau sânge, pe la mijlocul anilor 90 situația a început a se schimba în direcția micșorării numărului de donatori. Situația a început a se redresa în ultimii ani. Numărul total de donări de sânge a crescut de la 11 unități per 1,000 populație în 2001 la 21 per 1,000 în 2006, dar este totuși mai mic față de 45 unități la 1,000 populație înregistrate în anii 80 și până în 1991. Aceste schimbări în cultura de donare a sângelui au implicări asupra elaborării măsurilor de intervenție, care ar fi efective pentru întreaga gamă de donatori de sânge; de aceea, s-a impus necesitatea unui studiu minuțios al comportamentelor și opiniilor populației.

Programul Național de Securitate a Sângelui și Autoasigurarea Țării cu Produse Sanguine pentru anii 2007–2011, aprobat la 7 iunie 2007 de către Guvernul Republicii Moldova a calificat promovarea donării voluntare, neremunerate de sânge drept a doua prioritate. De aceea, pentru a elabora o strategie națională realizabilă, este necesar de a dispune de informații inițiale privitor la nivelul de cunoștințe și la atitudinile existente față de schimbările preconizate.

¹ Federația Internațională a Crucii Roșii. A face o diferențiere: recrutarea donatorilor voluntari și neremunerați de sânge. 2006.

² Ibid.

³ Oficiul de presă al OMS 11 iunie 2004.

⁴ Centrul Național de Transfuzie a Sângelui din Republica Moldova. Raportul anual de activitate pentru 2006. Date nepublicate.

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Proiectul de Prevenire a HIV/SIDA și Hepatitelor B și C (PHHP), finanțat de USAID speră ca rezultatele studiului asupra acestor cunoștințe, atitudini și practici (CAP) vor fi mediatizate pe larg și vor fi folosite de instituțiile naționale respective, implicate în promovarea donării de sânge în Moldova, inclusiv de către Ministerul Sănătății și Ministerul Administrației Publice Locale, și de asemenea vor oferi informație suplimentară altor organizații internaționale și locale care se ocupă de problemele transfuziilor de sânge în țară.

Acest studiu CAP privitor la donarea de sânge a fost efectuat de Centrul de Sociologie a Comunităților și Studii de Gen (CSCSG) cu suportul tehnic al directorului și personalului Centrului Național de Transfuzie a Sângelui (CNTS) și a Echipei de Securitate a Sângelui a PHHP. Chestionarul a fost adaptat după cel al CAP, elaborat de către Asociația Americană a Băncilor de Sânge (AABB). Cheltuielile pentru studiu au fost acoperite de PHHP.

SCOPUL STUDIULUI DE EVALUARE

Scopul acestui studiu CAP despre donarea de sânge, primul de acest gen în țară, a fost cel de a aprecia cunoștințele, atitudinile și comportamentele populației generale față de acest subiect și de a folosi ulterior rezultatele lui în scopul elaborării unei strategii naționale pentru promovarea donării de sânge voluntare, neremunerate.

Obiectivele Studiului de evaluare

- ▶ Aprecierea nivelului de cunoștințe despre donarea de sânge
- ▶ Identificarea atitudinilor și comportamentelor populației generale donarea de sânge
- ▶ Aprecierea atitudinii față de donarea de sânge voluntară, neremunerată
- ▶ Identificarea factorilor motivați pentru donarea de sânge

METODOLOGIA STUDIULUI

Tipul studiului: transversal, național reprezentativ

Eșantionul de studiu și metodele de selectare

Eșantionul de studiu a fost alcătuit din 700 persoane cu vârste cuprinse între 18 și 60 ani. S-au folosit următoarele criterii de stratificare: trei zone geografice (centru, sud, nord), raioane, zone rezidențiale (urban/rural) și cinci tipuri de localități diferite ca mărime. În interiorul fiecărui grup, localitățile au fost selectate randomizat proporțional mărimii lor. Pentru Chișinău, s-a folosit un eșantion separat, în care numărul de respondenți a fost proporțional mărimii raionului selectat. În interiorul fiecărui grup, interviatorii au divizat respondenții în conformitate cu distribuția în funcție de categoria sexuală indicată la ultimul recensământ (2004).

Reprezentativitatea eșantionului

Eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Moldovei cu vârste cuprinse între 18 și 60 ani cu o eroare maximă de selectare de 3.7%.

Chestionarul

Chestionarul studiului a fost elaborat de către AABB și a fost adaptat local la condițiile din Moldova și revăzut de către CNTS. Cu ajutorul său s-au obținut informații detaliate despre (i) caracteristicile demografice ale populației generale, (ii) proporțiile de donatori, nedonatori și recipienți de sânge, (iii) comportamentele și experiența anterioară privitor la donarea de sânge, (iv) factorii asociați cu lipsa donării de sânge, (v) opiniile despre serviciile și tipurile de donări, (vi) cunoștințele elementare despre sânge, (vii) atitudinile față de diferite tipuri de donări și (viii) factorii motivați și mijloacele de informare care urmează a fi folosite pentru promovarea donării de sânge. Chestionarul a fost editat în limbile română și rusă și ambele versiuni au fost pre-testate pe 25 respondenți din orașul Chișinău și din două sate din suburbii.

Aspecte de etică

Acordul Comitetului Național de Etică a fost obținut pe data de 2 aprilie 2007. Metodologia studiului a respectat toate standardele etice.

Colectarea datelor

Înainte de inițierea lucrului în teren, interviatorii au fost instruiți în vederea metodelor și standardelor de colectare a datelor și în administrarea chestionarului

studiului. Lucrul în teren s-a desfășurat în aprilie 2007. Chestionarea s-a efectuat la domiciliul respondenților prin intermediul unui interviu față în față. Dacă persoana selectată nu era acasă, interviatorul s-a reîntors de trei ori la ore diferite pentru a efectua chestionarea. Înainte de a începe chestionarea, a fost obținut acordul informat al persoanei respective. Rata de refuz a fost de 5%, ceea ce este cu mult mai joasă decât rata obișnuită de refuz de 10–15%, obținută în alte studii sociologice efectuate de CCSGS.

Calitatea și analizarea datelor

Aproximativ 10% din chestionare au fost verificate în baza selectării randomizate a fișelor de înregistrare a rutelor. De asemenea, s-au efectuat verificări telefonice a circa 30% de chestionare. Calitatea datelor colectate a fost verificată prin intermediul metodei comparării statistice. Toate cele 700 chestionare au fost introduse într-o bază de date și procesate cu ajutorul suportului de program pentru analiză statistică SPSS versiunea 15. Sumarele statistice au fost obținute folosind frecvențele și tabularea transversală. Fiecare indice a fost divizat în funcție de sex, categorie de vârstă, nivel de educație, naționalitate, statut socio-economic și zonă de reședință.

CARACTERISTICILE SOCIO-DEMOGRAFICE ALE EȘANTIONULUI

Sexul și starea civilă

Eșantionul a fost alcătuit în 45% din bărbați și 54% din femei. Majoritatea respondenților erau căsătoriți (68%) sau trăiau în concubinaj (2%); 19% au fost celibatari și 12% erau văduvi, divorțați sau separați.

Locul de reședință și vârsta

Majoritatea respondenților locuiesc în zone rurale (58%). Distribuția în funcție de vârsta arată astfel:

28.0%	18–29 ani
21.7%	30–39 ani
22.7%	40–49 ani
27.6%	50–60 ani

Studiile

Majoritatea respondenților au un grad înalt de educație: aproape 98% au absolvit școala medie, 61% o școală profesională sau colegiu și 25% sunt posesori ai diplomelor universitare.

Etnia

Majoritatea au fost moldoveni sau români (80%), urmași de rusi (8%), găgăuzi (4%), ucraineni (4%), romi (2%) și bulgari (1%).

Statutul socio-economic și angajarea în câmpul de muncă

Venitul lunar absolut declarat a fost jos, 24% din respondenți au declarat un venit mai jos de 300 lei moldovenești (MDL) pe lună, ceea ce este echivalent cu mai puțin de un dolar (\$) SUA pe zi. 31% din respondenți au declarat un venit de 301–1,000 MDL/lună, echivalent cu \$1–3/zi, 21.6% din respondenți au spus că au venit de 1,001–3,000 MDL/lună (\$3–8/zi) și doar 4% au declarat un venit mai mare de 3,000 MDL/lună (\$250/lună). Este important a nota că 20% din respondenți au refuzat să răspundă la această întrebare și, conform unui șir de studii diferite efectuate în Moldova, de obicei nu este declarat venitul real, majoritatea oamenilor indică doar salariile lor oficiale, și nu includ în calcul sursele suplimentare de venit și schimburile nemonetare.

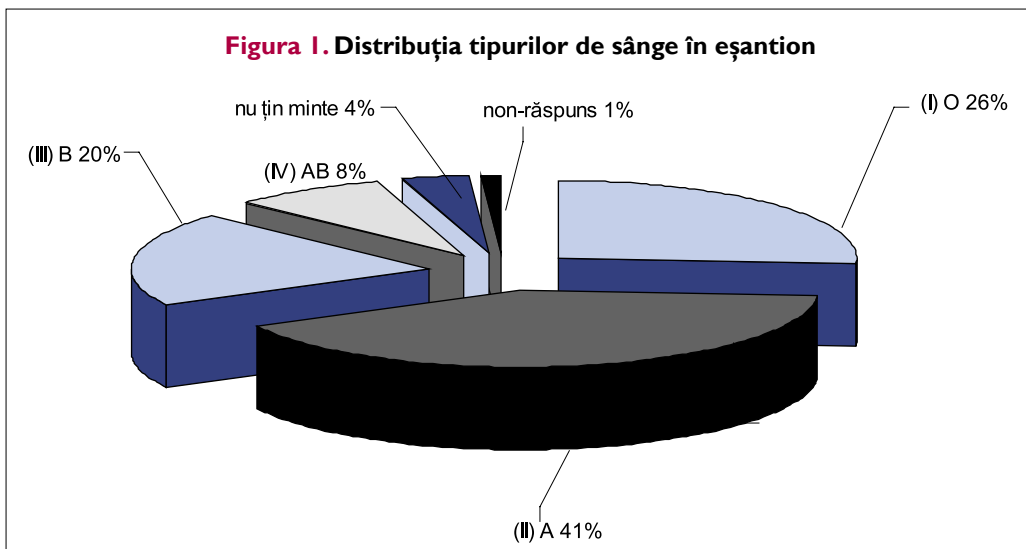
Mai puțin de jumătate din respondenți erau angajați oficial în câmpul de muncă (47.6%), 30% nu erau înregistrați la agenția de șomaj, 10% erau pensionați și 9% studenți. Cele mai frecvente ocupații au fost muncitor și angajat în sfera de deservire (24%) și specialiști de calificare înaltă (15%). Alte ocupații au constituit mai puțin de 10% din eșantion.

Distribuția unor caracteristici ca sexul, starea civilă, etnie și tipul zonei de reședință din eșantionul CAP este similară cu datele recensământului din 2004, având o variație mai mică de 5% în oricare din aceste categorii. Deoarece eșantionul cuprinde doar persoane cu vârste între 18 și 60 ani, variațiile pot fi atribuite metodei de selectare a eșantionului. Din acest motiv acest studiu este reprezentativ pentru populația Moldovei cu vârste cuprinse între 18 și 60 ani.

CUNOȘTIȚE DESPRE SÂNGE ȘI DONAREA DE SÂNGE

Grupurile de sânge

Respondenții au fost rugați să enumere grupurile de sânge și să numească propriul lor grup de sânge; nivelele de cunoștințe despre ambele subiecte au fost înalte. Dintre respondenți, 93% au enumerat corect cele patru grupuri de sânge și 95% au știut propriul lor grup de sânge (Figura 1).

Utilizarea sângelui

Cunoștințele despre situațiile în care sunt necesare transfuzii de sânge au fost de asemenea destul de înalte; majoritatea respondenților au numit următoarele situații: accidente (21%), boli (19%), intervenții chirurgicale (15.4%), stări de urgență (11%), naștere (10%), și toate cele enumerate mai sus (23%).

Eligibilitatea pentru donarea de sânge și criteriile de suspendare

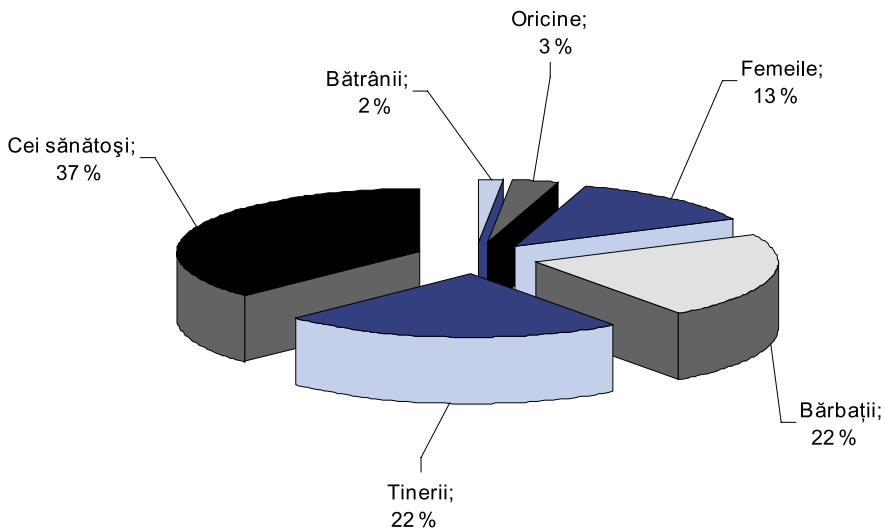
Majoritatea persoanelor chestionate au menționat că oamenii sănătoși pot dona sânge, aceștia fiind urmați pe listă de “tineri”, “bărbați” și “femei”. Cunoștințele despre criteriile de eligibilitate nu au fost diferite la DR și DVNR, indiferent de vârstă sex, naționalitate, nivel educațional și statutul de donare. Este interesant de nota că s-a conturat convingerea că mai mulți bărbați decât femeii trebuie să doneze sânge și faptul, că printre donatorii respondenți efectivi au fost de 1.5 ori mai mulți bărbați decât femeii.

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

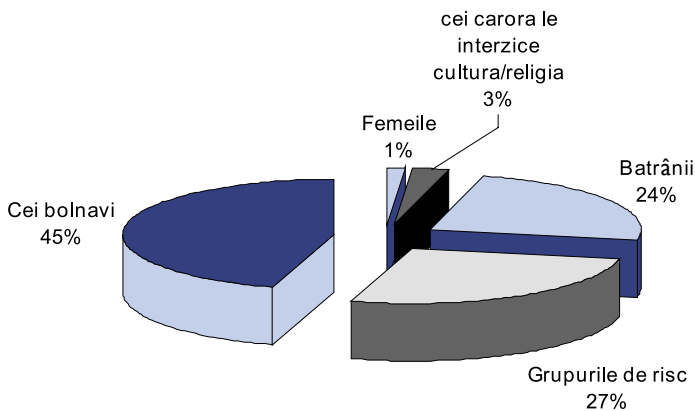
Raport final al studiului de evaluare

Drept criterii de respingere a donării, cele mai frecvent menționate au fost prezența unei boli, apartenența la un grup cu risc înalt și vârsta înaintată. Respondenții au menționat foarte rar copiii, tinerii, femeile, alcoolicii, oamenii săraci și femeile însărcinate drept persoane care n-ar trebui să doneze sânge. Astfel, în general, respondenții au demonstrat cunoștințe de bază bune și lipsa unor concepții greșite majore privitoare la eligibilitatea și criteriile de suspendare pentru donare (figurile 2 și 3).

Figura 2. Cine ar trebui să doneze sânge?

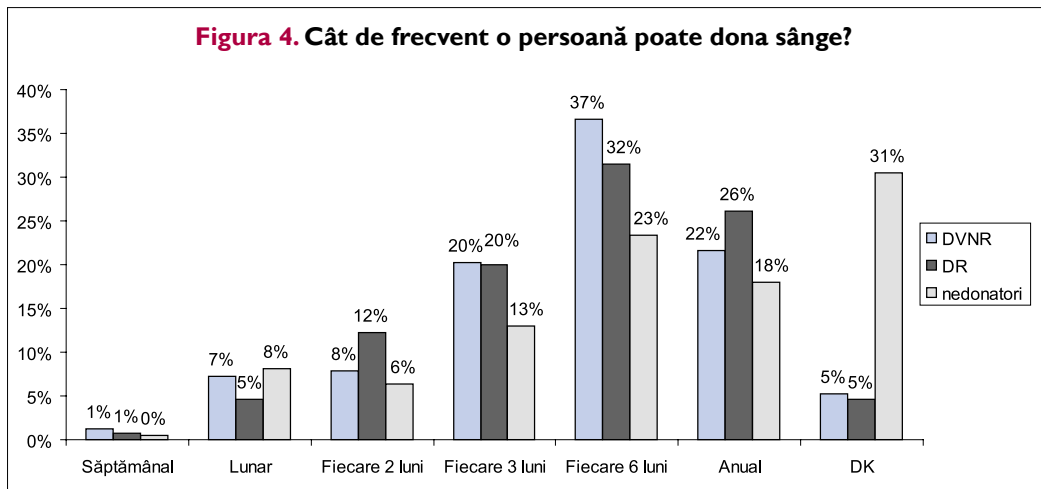

Figura 3. Cine nu ar trebui să doneze sânge?

Frecvența de donare

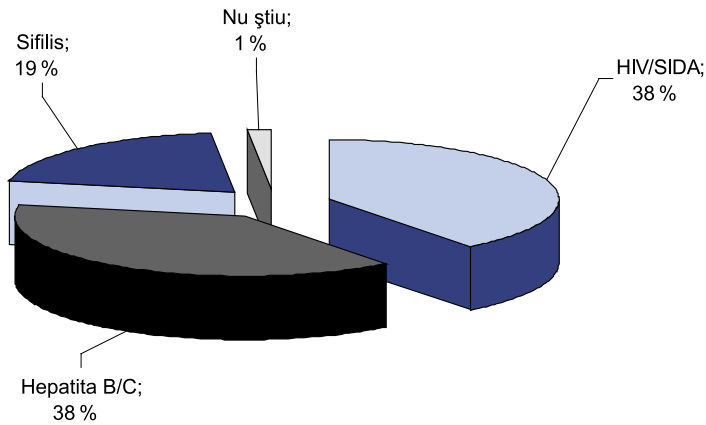
Recomandările naționale moldovenești stipulează că o persoană sănătoasă poate dona sânge la fiecare 2–3 luni. Rezultatele studiului au scos în evidență, că respondenții au fost în majoritate neinformați despre cât de frecvent poate o persoană să doneze sânge (Figura 4). Răspunsurile au variat foarte mult de la “o dată pe an” sau “la fiecare șase luni”, ceea ce ar putea reflecta o preferință personală pentru donare de sânge mai rară, la răspunsuri evident incorecte, ca de exemplu “lunar” și “săptămânal”. O proporție de 20% din respondenți au indicat că nu cunosc frecvența. Au existat răspunsuri unice ca “Depinde de sănătatea donatorului” și “Ori de câte ori donatorul dorește sau este în stare.” Doar 16% au indicat răspunsul o dată la trei luni și doar 8% au indicat răspunsul la fiecare două luni. S-au observat diferențe semnificative în cunoștințele despre frecvența de donare între donatori și nedonatori, donatorii de sânge dând mai puține răspunsuri incorecte sau incerte. Totuși, cunoștințele despre frecvența corectă au fost joase și la donatori, fapt care conturează un domeniu suplimentar de instruire.

Cunoștințele despre infecțiile transmisibile prin transfuzii

Majoritatea respondenților (78%) consideră, că este posibil ca o persoană să contracteze o infecție prin recepționare de sânge. Nu s-au observat diferențe semnificative între donatori și ne-donatori. Distribuția răspunsurilor, privitoare la infecțiile care s-ar putea răspândi a fost uniformă: 39% au menționat HIV, 38% au indicat Hepatita B și C și 20% - sifilisul (figura 5).

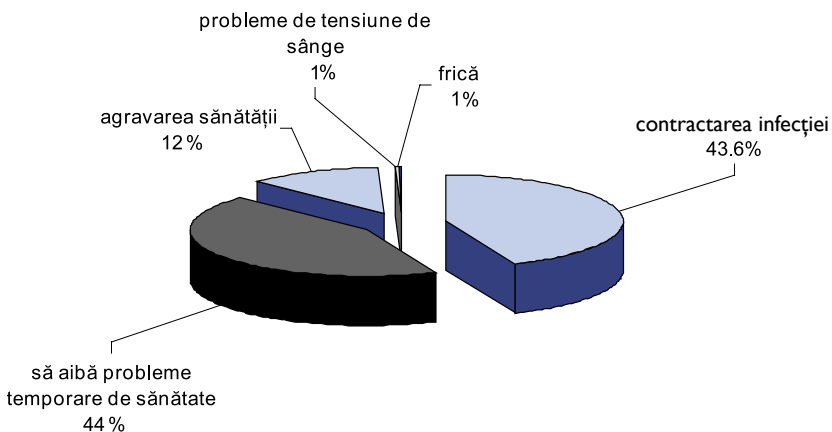
Figura 5. Ce fel de infecții poate contracta un recipient al componentelor se sânge?

Sănătatea donatorului și a recipientului

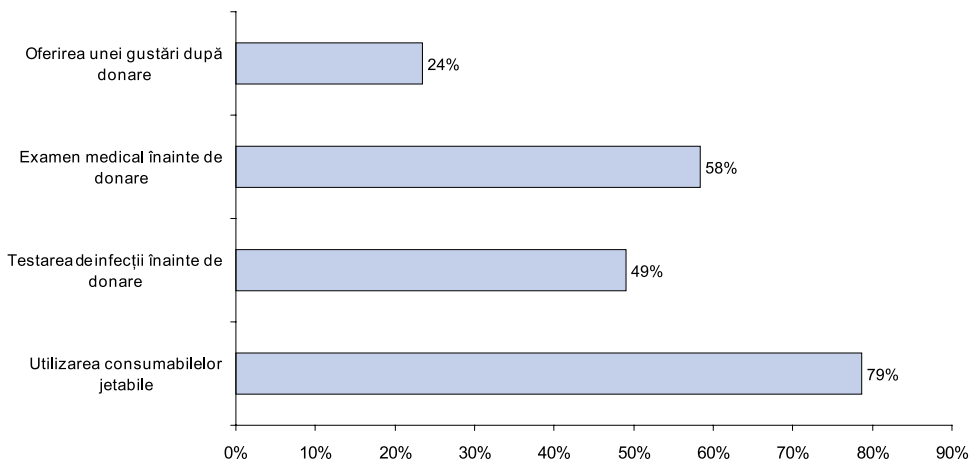
În general, respondenții au fost îngrijorați de sănătatea donatorului. Mai mult de jumătate (53%) din ei consideră că donatorului i s-ar putea întâmpla ceva, în special că donatorul ar putea contracta o infecție și că donarea ar putea afecta negativ starea lui de sănătate (Figura 6). Printre nedonatorii, care au fost rugați să doneze, motivul de refuz cel mai frecvent invocat a fost frica de a contracta o infecție. Aceasta este o concepție greșită majoră, deoarece în Moldova donările sunt 100% inofensive începând cu momentul când au fost instituționalizate echipamentul de unică folosință pentru donare. În mod surprinzător, nu s-au observat diferențe majore în cunoștințele despre inofensivitate dintre donatori și nedonatori, ceea ce scoate în evidență o altă lacună în cunoștințele donatorilor, chiar și în cazurile când personalul de colectare a sângelui are acces direct la clienții săi.

Figura 6. Ce i se poate întâmpla donatorului în procesul de donare? (n=374)

În același timp, majoritatea respondenților au indicat corect cea mai importantă metodă de prevenire a transmiterii infecțiilor în timpul donării: 79% au răspuns că utilizarea echipamentului de unică folosință va proteja donatorul de contractarea unei infecții. Alte mijloace de protecție a sănătății donatorului cum ar fi examenul medical înainte de donare (27%) și screening-ul sângelui la infecții (23%) au fost de asemenea cunoscute de respondenți (Figura 7). Aceste rezultate nu corelează cu frica exprimată în răspunsul la întrebarea anterioară, ceea ce ar putea indica fie lipsa de cunoștințe despre condițiile centrelor de colectare a sângelui din Moldova, fie lipsa de încredere în serviciile oferite de aceste centre.

Figura 7. Ce se poate face pentru a menține un donator sănătos?

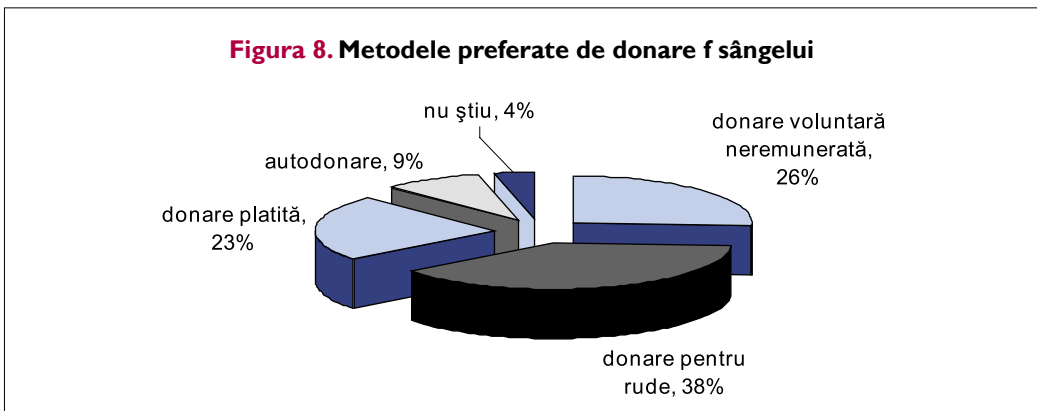
ATITUDINI FAȚĂ DE DONAREA DE SÂNGE

Donarea

Majoritatea celor chestionați consideră că donarea de sânge este o faptă bună, deoarece 86% au avut o atitudine pozitivă, 12% au fost neutri și doar 1% au avut o atitudine negativă față de donarea de sânge. În pofida acestui fapt, doar 34% din nedonatori intenționează să doneze sânge în viitor; iar 51% dintre cei cu vârsta de 18–29 ani intenționează să facă acest lucru. La întrebarea de ce oamenii nu donează sânge, cele mai frecvent indicate motive au fost prezența bolilor (39%), frica (27%), vârsta (12%) și nivelul scăzut de informare (11%). Alte motive au fost menționate în mai puțin de 10% din cazuri.

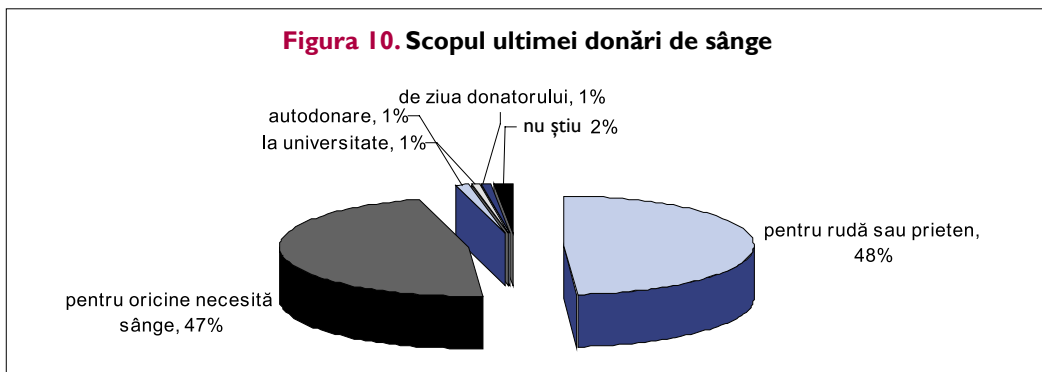
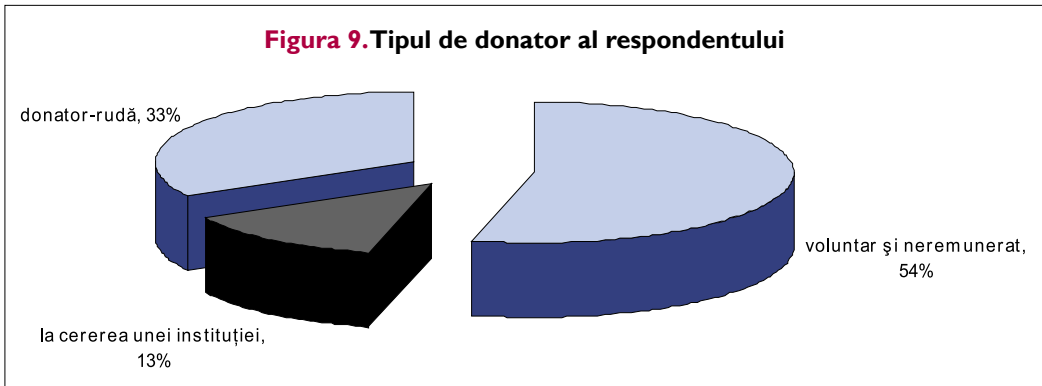
Tipurile preferate de donare

Referitor la tipurile de donare de sânge, 37% din respondenți consideră că cea mai bună opțiune este de a ruga o rudă sau un prieten, urmată de donare neremunerată și voluntară (26%), donările plătite (23%) și donările autologe (9%) (Figura 8).

Majoritatea respondenților au avut dificultăți la diferențierea diferitor tipuri de donări, în special la diferențierea DVNR de DR (Figura 9). Unii donatori s-au autoidentificat drept DVNR (54%), dar atunci când au fost întrebați despre scopul donării lor, 48% au spus că au făcut-o pentru o rudă sau un prieten (Figura 10). Alți 13% au donat cu 15–20 ani în urmă la cererea unei instituții sau a unui conducător, fapt care de asemenea reflectă confuzia existentă privitor la conceptul de donare voluntară de sânge. Când privește intenția de a dona în viitor, 33% din ne-donatori au menționat că ar dona, “dacă cineva i-ar ruga personal,” și 1.2% au spus că ar dona dacă i-ar ruga o rudă, deși o asemenea opțiune de răspuns nu a fost inclusă în chestionar. Aparent, oamenii preferă să fie rugați să doneze de persoane pe care le cunosc, și nu de personalul centrelor de colectare a sângelui.

Remunerarea

Majoritatea respondenților consideră că donatorii primesc ceva în schimbul sângelui lor - uneori (45%) sau întotdeauna (14%), și doar 16% cred că nu primesc nimic. Din cei care au considerat că donările au fost remunerate, 36% consideră că plata s-a efectuat în bani, 32% că aceasta s-a efectuat cu produse alimentare, 20% au numit satisfacția morală și 8% - cadourile. Iarși, s-a observat o confuzie în diferențierea motivațiilor (cum ar fi rambursarea pentru transport, gustările de după donare), iar măsurile de apreciere a donatorului (satisfacția morală) a fost de asemenea considerată drept remunerare pentru donare de sânge.

Discuțiile în cadrul focus-grupurilor au arătat aceeași confuzie, atât printre donatorii de sânge, cât și recipienți referitor la diferențele dintre modurile de donare de sânge și mai ales așteptarea de a primi beneficii sau chiar a fi plătiți pentru donarea de sânge ceea ce indică că stabilirea unui sistem 100% bazat pe donare voluntară și neremunerată va fi mai dificilă decât ceea ce sugerează datele studiului CAP (vezi tabelul de mai jos).

Tabelul 1. Punctele cheie din discuțiile focus-grup privind modalitățile preferate de donare a sângelui și remunerarea donării de sânge

Similar rezultatelor înregistrate în studiul CAP, studiul calitativ printre donatorii de sânge și recipienții componentelor sanguine arătat ca atât donatorii, cât și recipienții consideră donările pentru rude și donările remunerate drept modalități preferate de donare. Concluzia este că nici donatorii de sânge actuali nu apreciază beneficiile donărilor voluntare și neremunerate și este nevoie de multe eforturi educaționale pentru a schimba atitudinile curente, cum ar fi așteptarea de a primi beneficii imediate pentru donare.

“Și donarea plătită e binevenită; și când te roagă cineva; și când te duci de bună voie. Cel care te roagă tot trebuie să te mulțumească cu ceva. Dar, pe de altă parte, și cel care are nevoie și așa are mari cheltuieli, dar încă să mai plătească și donatorii...!”/ DVNR, femeie, 53 ani, constructor, mediu rural.

Participanții la focus - grupuri au accentuat de asemenea importanța menținerii beneficiului de 2 zile libere și chiar și remunerarea pentru donările de sânge. Cu câteva excepții, cei mai mulți respondenți nu așteaptă să primească bani sau cadouri dacă donează pentru o rudă sau prieten, însă ar aștepta să fie plătiți dacă ar dona pentru rezerva națională de sânge. Chiar și după explicația moderatorului că metoda cea mai sigură și fără risc de donare este DVNR, oamenii consideră că ea nu este aplicabilă pentru Republica Moldova din cauză că populația este atât de săracă. Această așteptare reprezintă o provocare semnificativă în tranziția către un sistem 100% voluntar și neremunerat și trebuie de luat în considerație în elaborarea unei strategii realiste de recrutare a donatorilor.

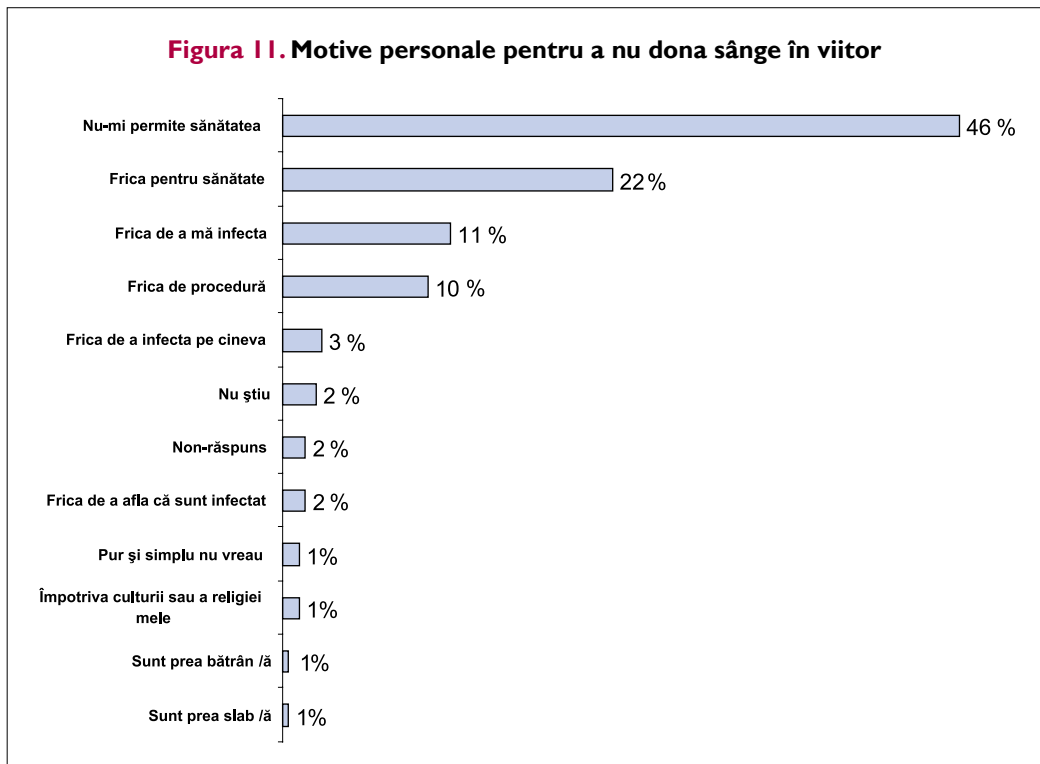
“Eu cred că dacă donatorul nu este remunerat de la CNTS sau policlinică sau din altă parte, atunci măcar să i se acorde aceste două zile ca remunerare și astfel el ar avea și un interes, ar fi cointerestat.” DVNR, femeie, 53 ani, serviciu administrativ, mediu urban.

“Țările europene sunt dezvoltate și acolo donatorul își poate permite să doneze benevol, mă refer la salariile lor. Dar la noi omul se gândește la ziua de mâine, cum să facă bani ca să întrețină familia. Eu cunosc oameni care trăiesc din donarea de sânge, adică iau plată”/DVNR, bărbat, 54 ani, șomer, mediu rural

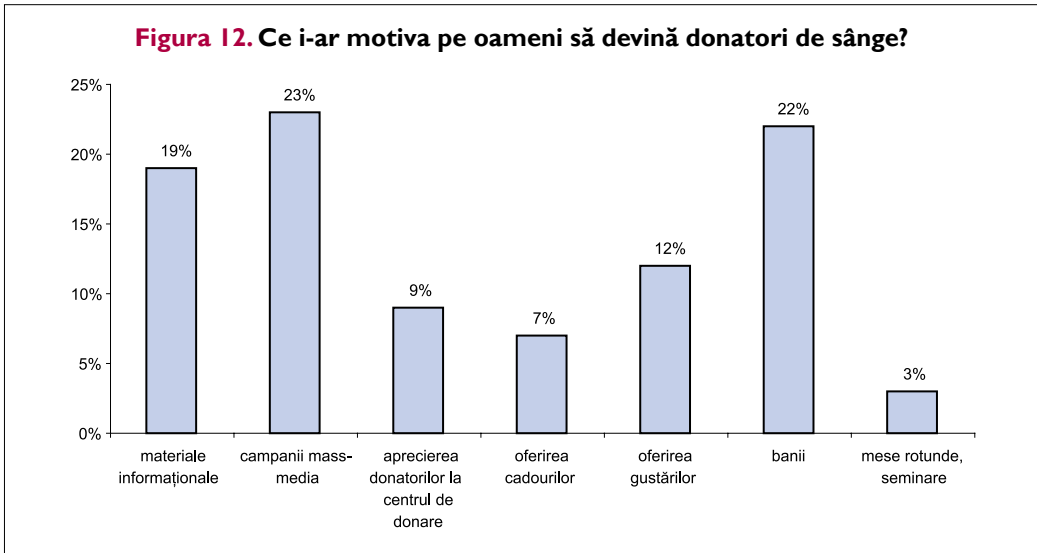
“Remunerare trebuie să fie pentru donatori. Aceasta trebuie să se hotărască la nivel de stat. Eu știu că în Bălți pentru 1 talon se oferă 100 lei, iar în Chișinău 300 lei. Se oferă de către cei care au nevoie de sânge.”/Recipient, bărbat, 46 ani, șofer, mediu urban

Factorii motivanți pentru donarea de sânge în viitor

Atunci când respondenții care nu au donat sânge niciodată (n=410), au fost întrebați ce i-ar motiva personal să o facă în viitor, răspunsurile cele mai frecvente au fost, “dacă cineva m-ar ruga” (33%) și obținerea unor informații mai detaliate despre necesitatea de a dona sânge (12%). Factorii ce țin de deservirea clienților în centrele de colectare a sângelui nu au fost semnificativi (Figura 11). Acești respondenți nu au indicat banii drept factor motivant, ceea ce este foarte important de notat pentru elaborarea unei strategii de recrutare a donatorilor.

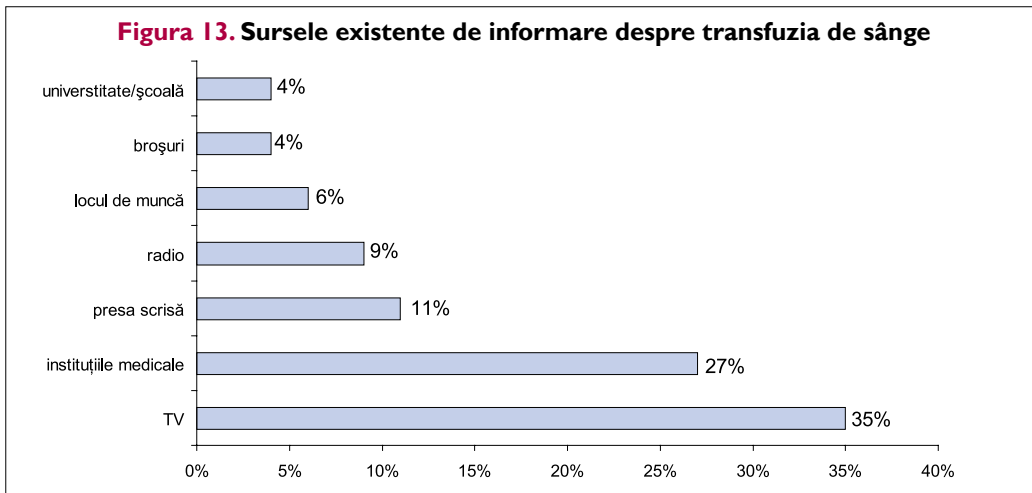
Pe de altă parte, atunci când donatorii și nedonatorii au fost întrebați ce i-ar motiva pe alți oameni să doneze sânge, cele mai importante intervenții au fost considerate campaniile mass media, banii și materialele informaționale (Figura 12).

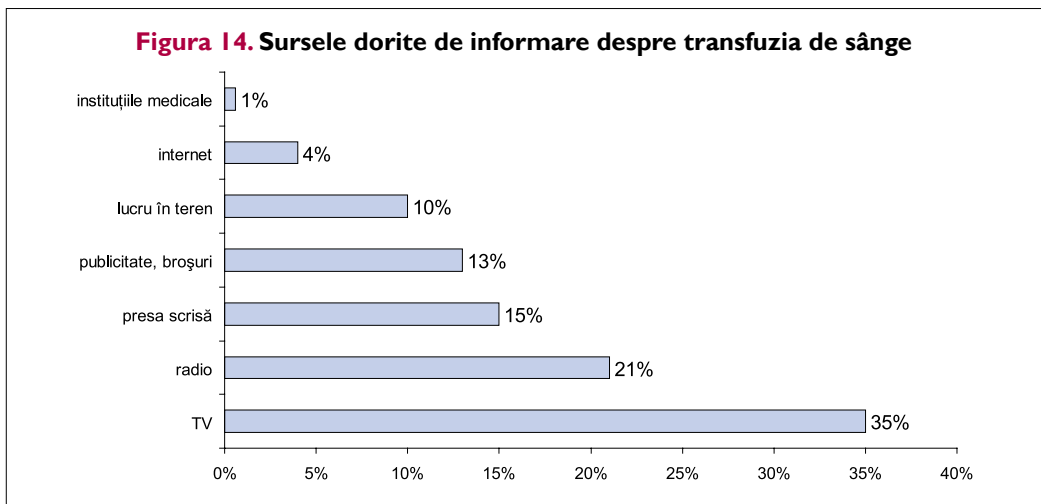
Dacă respondenții ar trebui să convingă pe cineva personal să doneze sânge, ei ar folosi următoarele mesaje: “Poți salva viața cuiva” (22%), “Te rog să mă ajuți sau să ajuți pe ruda / prietenul tău” (11%), “Hai să facem un lucru bun” (6%) și “Aceasta este foarte important” (5%). Un total de 5% ar oferi bani, și 28% nu ar ști ce să spună.

METODELE DE INFORMARE

Doar 33% au auzit vreodată informații despre donarea de sânge. Dintre cei care au auzit (n=232), jumătate nu-și amintesc conținutul acestor informații, unii au spus că era vorba de salvarea vieții cuiva (17%), alții au menționat că a fost doar un îndemn să doneze (13%), iar foarte puțini din ei își amintesc mesaje gen “Este bine și fără nici un risc să donezi” (3%) și “Rezerva de sânge este mică” (2%). Printre primele trei surse de informare menționate au fost TV (35%), instituțiile medicale (27%) și ziarele (11%) (Figura 13).

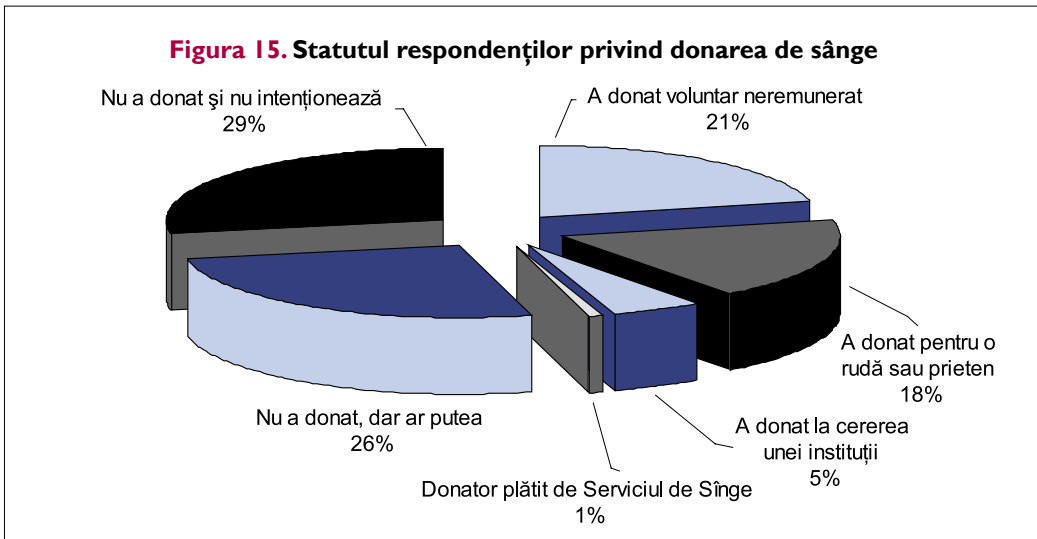
La întrebarea care ar fi cele mai bune surse de informare pe viitor, cele mai populare răspunsuri au fost campaniile de informare, TV, radioul și ziarele (Figura 14).

PRACTICILE DE DONARE A SÂNGELUI

Informație generală despre experiențele de donare de sânge ale eșantionului

Aproape jumătate din respondenți (42%) au donat personal sânge, dintre ei 46% au fost DR și 48% au fost DVNR. Un sfert (26%) nu a donat niciodată, dar ar fi dispuși să o facă, și alți 28% din respondenți nu au donat niciodată și nici nu intenționează să o facă (Figura 15). Caracteristicile socio-demografice ale donatorilor și nedonatorilor au fost semnificativ diferite. Donatorii tipici au fost mai în vârstă (45 versus 35 ani), bărbați (61% versus 34%), căsătoriți (78.6% versus 59.8%), angajați în câmpul de muncă (56% versus 42%) și posesori ai diplomelor universitare (29% versus 22%) în comparație cu persoanele care nu au donat vreodată sânge. Doar 12% din grupul de vârstă 18–29 ani au donat anterior sânge în comparație cu 60% din grupul de vârstă 50–60 ani. Un total de 23% din respondenți au avut anterior o transfuzie de sânge sau de derivate de sânge.

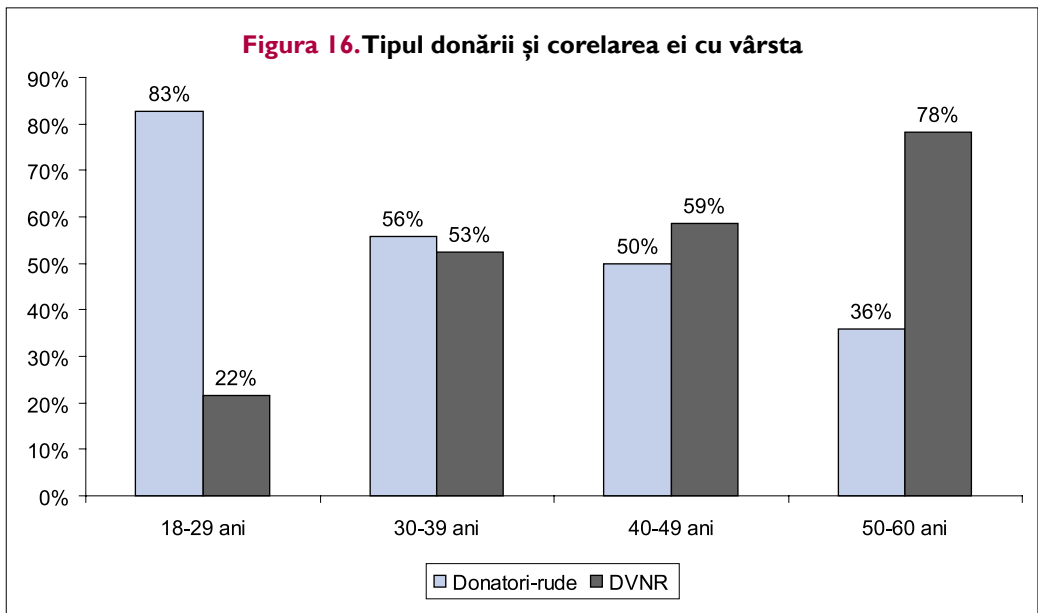
Notă: întrebarea este cu răspunsuri multiple, astfel rezultatele sunt cumulate și raportate la 100%

Practicile donatorilor de sânge

Au fost studiate detaliat practicile acelor respondenți care au donat sânge (n=290). Vârsta medie la prima donare a fost de 24 ani, mediana vârstei fiind de 22 ani. Din momentul primei donări s-a scurs o medie de 21 ani. Scopul donării a fost de obicei, “pentru oricine are nevoie de sânge” (53%) sau “pentru o rudă/prieten” (41%). Motivul primei donări a fost “deoarece cineva m-a rugat” (42%), voluntară

(29%) sau “în mod organizat de la locul de lucru sau universitate” (26%). Doar 2% au donat pentru a câștiga câteva zile libere.

S-a observat o corelație interesantă: o proporție semnificativă de donatori au primit componente sanguine în comparație cu nedonatorii (45% versus 7%). De asemenea, tipul donării corelează cu vârsta: persoanele tinere au fost mai puțin dispuse să doneze voluntar, neremunerat (Figura 16). Aceasta iarăși demonstrează că donatorii-rude sunt un fenomen relativ nou și că respondenții mai în vârstă au fost obișnuiți cu donări voluntare și neremunerate.

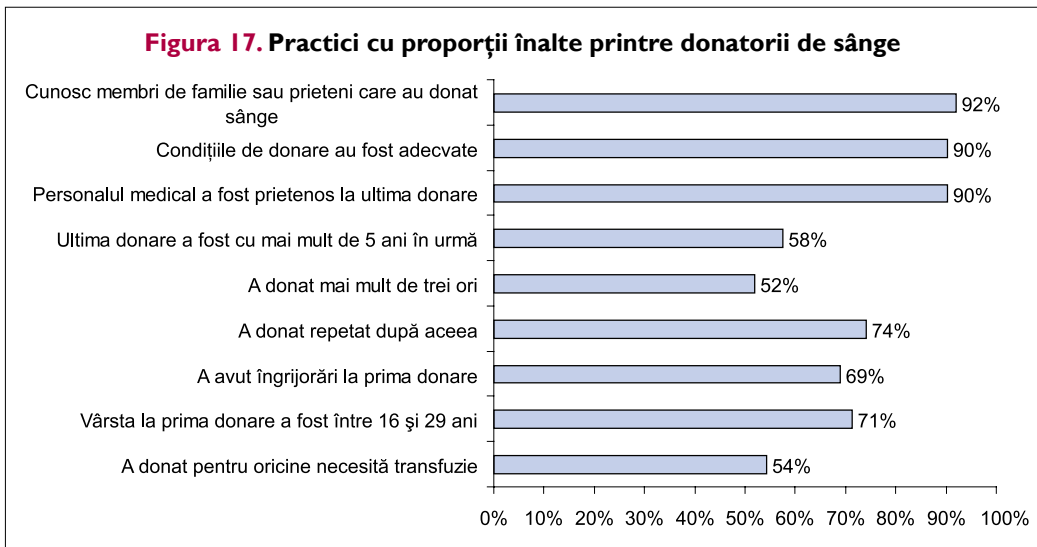
Notă: întrebarea este cu răspunsuri multiple, astfel rezultatele sunt cumulate și raportate la 100%

Majoritatea donatorilor nu au avut temeri la prima donare de sânge (69%), iar din cei o treime care au fost îngrijorați, majoritatea au avut temeri de ordin general, cum ar fi frica în general (34%), frica de a leșina (21%), frica de durere (13%) și frica de instituții medicale (7%). Un total de 19% au avut frica de a contracta o infecție transmisibilă prin transfuzii. Donatorii de sânge sunt satisfăcuți de serviciile centrelor de colectare a sângelui: 90% consideră că personalul centrelor de colectare a sângelui este prietenos și aceeași proporție consideră dotarea încăperilor de donare fiind adecvată.

Mai puțin de un sfert (24%) au donat sânge repetat în același an cu prima donare, pe când 37% au donat repetat sânge mai mult decât peste un an și un alt sfert (26%) nu au donat sânge repetat. Mai mult de jumătate au donat sânge de trei sau mai multe ori (52%). Un alt moment interesant este că 58% au făcut ultima donare

de sânge cu mai mult de cinci ani în urmă și doar 31% au donat în ultimii cinci ani (inclusiv doar 9% în ultimul an).

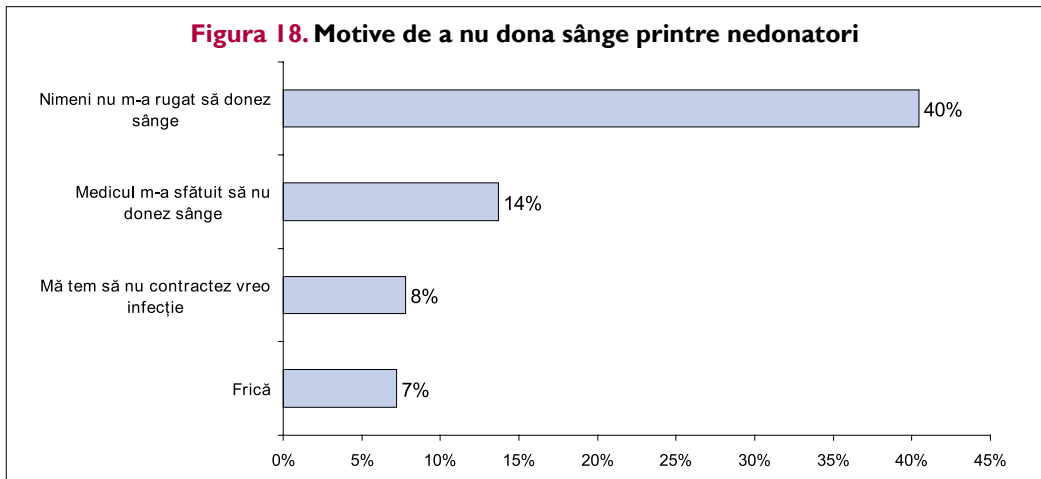
Cât privește rețeaua socială apropiată a donatorilor, majoritatea (92%) cunoșteau pe cineva din familie sau printre rude sau prieteni care a donat sânge: 35% au avut prieteni, 22% au avut rude și 27% au avut membri de familie care au donat. Aceasta arată că donarea de sânge este pe larg cunoscută și practică în populația generală (Figura 17).

Practicile nedonatorilor de sânge

Printre acei respondenți care nu au donat sânge (n=410), informațiile ce țin de motivele lor pentru a nu dona și motivația să doneze au fost studiate detaliat. În majoritatea covârșitoare a cazurilor motivul principal pentru care nu s-a donat a fost “deoarece nimeni nu m-a rugat” (40%), urmat de “doctorul îmi recomandă să nu donez” (14%) și “frica de o boală” (8%) (Figura 18 și Tabelul I).

Notă: întrebarea este cu răspunsuri multiple, astfel rezultatele sunt cumulate și raportate la 100%

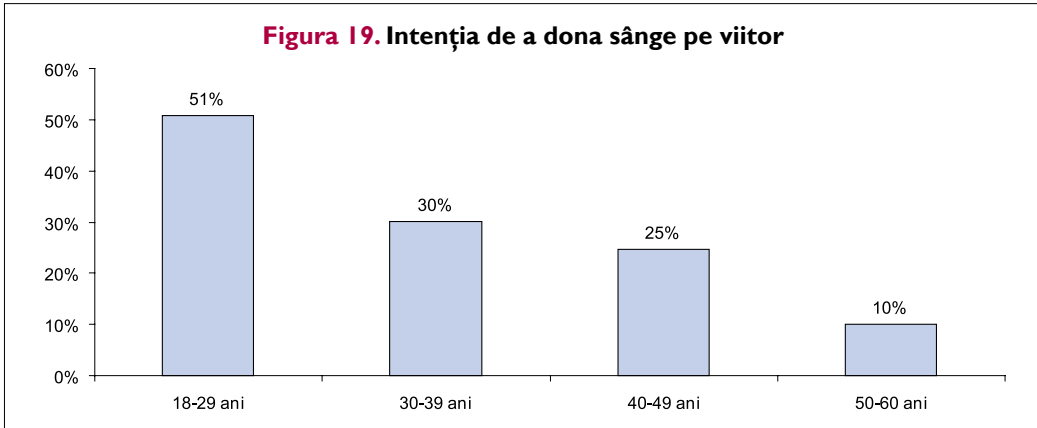
Tabelul 2. Motive de a nu dona invocate de respondenții care nu au donat niciodată

De ce nu ați donat sânge?	I motiv	II motiv	III motiv
Nimeni nu m-a rugat	48%	15%	11%
Doctorii mi-au recomandat să nu donez	23%	11%	5%
Frica (generală și specifică)	8%	24%	28%
Frica de a contracta o infecție hemotransmisibilă	5%	13%	17%
N-am știut că era necesar să donez sânge	6%	11%	5%
Lipsa informației despre donarea de sânge	1%	7%	7%
Servicii nesatisfăcătoare	1%	4%	9%
Păreră proastă despre serviciul de colectare a sângelui	1%	5%	6%

Printre cei care au invocat alte motive decât “nimeni nu m-a rugat” (n=186), doar 30% au fost rugați vreodată să doneze sânge. Atunci când au fost rugați să doneze, ei nu au făcut-o din următoarele motive: “frica de a dăuna propriei sănătăți” (38%), teama (19%), “frica de a contracta infecții” (15%) și “sănătatea mea este proastă” (15%).

La întrebarea dacă intenționează să doneze în viitor, doar 34% au răspuns pozitiv, 52% au răspuns negativ și 14% nehotărâți. Totuși, între grupurile de

vârsta s-a remarcat o diferență semnificativă în această intenție: 51% din cei cu vârsta cuprinsă între 18 și 29 ani și doar 10% din grupul de vârstă de 50–60 ani intenționau să doneze în viitor (Figura 19).

Cei care nu intenționau să doneze în viitor (n=214) au menționat următoarele motive:

“Nu-mi permite sănătatea” (46%), “Sunt îngrijorat de sănătate” (22%), “Mi-e frică să nu contractez o infecție” (11%) și frica față de procedură (10%), ponderea celorlalte motive fiind mai mică de 5%.

Majoritatea non-donatorilor (79%) cunoșteau pe cineva din familie sau printre rude sau prieteni care a donat sânge: 29% au avut prieteni, 17% au avut rude și 32% au avut membri de familie care au donat. Proporția celor care cunosc pe cineva în anturajul apropiat ce a donat sânge a fost mai jos decât printre donatori, dar el arată. Că indiferent de statutul donării de sânge, nivelul informării este înalt și o mare parte a populației generale cunoaște persoane care au donat deja sânge.

CONCLUZII

Cunoștințele despre utilizarea sângelui, componentelor de sânge și eligibilitatea donatorilor sunt la un nivel destul de înalt în Moldova, dar există un șir de concepții greșite, asupra cărora trebuie să se axeze strategia de informare despre serviciile de colectare a sângelui: donarea de sânge este sigură și inofensivă pentru donator; nici o infecție nu poate fi transmisă în procesul de colectare a sângelui. O persoană sănătoasă poate dona sânge la fiecare 2-3 luni. Componentele de sânge sunt inofensive și pentru recipienți. În ultimii șase ani, folosind aceleași standarde, tot sângele a fost testat în mod centralizat la infecții transmisibile prin transfuzii și nu s-a înregistrat nici un caz de infecții hemotransmisibile.

Atitudinea oamenilor față de actul de donare de sânge este pozitivă, dar există temeri de diferite origini față de procesul de donare în sine. Respondenții au demonstrat de asemenea cunoștințe suficiente o insuficiență de informare despre motivații remunerare și despre diferența dintre DVNR și DR. Majoritatea respondenților au optat în favoarea DR și doar un sfert consideră DVNR drept cea mai bună opțiune de donare a sângelui. Asemenea rezultate creează anumite dificultăți pentru trecerea la un sistem 100% bazat pe donare voluntară și neremunerată; de aceea este necesar a elabora strategii de trecere treptată de la DR la DVNR.

Aproape jumătate din respondenți au donat sânge, fiind repartizați egal între DVNR și DR, dar mulți dintre ei au donat cu mai mult de cinci ani în urmă. Au existat diferențe socio-demografice între donatori și nedonatori, precum și de vârstă: doar 10% dintre cei cu vârstele cuprinse între 18–29 ani au donat sânge în comparație cu 60% printre cei cu vârsta de 50–60 ani. În pofida acestui fapt, jumătate din cei cu vârsta de 18–29 ani intenționează să doneze sânge în viitor. Asemenea rezultate dovedesc că oamenii erau obișnuiți să doneze sânge, dar că această obișnuință nu mai este valabilă. Eforturile efective de promovare a donării voluntare de sânge ar trebui să vizeze tinerii.

ANEXA I. CHESTIONARUL

Aprilie 2007

Cod operator: |__|__|__|

Nr. chest. |__|__|__|

Data: |__|__| |__|__| 2007

Ora începerii interviului: |__|__:|__|__|

Consimțământ informat Studiu de cunoștințe, atitudini și comportament față de donarea de sânge 2007

Stimate participant,

Centrul de Sociologie a Comunităților și Studii de Gen (CSCSG) împreună cu USAID, Proiectul Prevenirea HIV/SIDA, hepatitelor B și C lansează un sondaj de opinie publică privind cunoștințele, atitudinile și comportamentul populației față de donarea de sânge.

Introducere: „Mă numesc _____. Noi interviuăm oamenii din _____ (numele orașului, regiunii sau localității) cu scopul de a înțelege mai bine părerea și ce îi motivează sau ar putea să îi motiveze pe oameni să doneze sânge în Republica Moldova. Rezultatele acestui studiu ne vor ajuta să dezvoltăm un program de informare a populației privind importanța donării de sânge. Noi vă cerem cooperarea în acest scop. Deoarece rezultatele acestui chestionar sunt atât de importante, noi vom aprecia mult străduința dvs. de a răspunde cât mai bine și mai corect la întrebările din chestionar.”

Confidențialitatea și consimțământul: „În continuare o să vă pun un set de întrebări. Răspunsurile dvs. sunt absolut confidențiale și anonime. Numele dvs. nu va fi indicat în acest formular și niciodată nu se va face legătură între numele dvs. și informația pe care dvs. o veți dezvălui. Dvs. nu sunteți obligat să răspundeți la întrebările la care nu doriți să răspundeți. De asemenea puteți încheia interviul oricând doriți. Cu toate acestea, răspunsurile dvs. cinstite la întrebări ne vor ajuta mai bine să înțelegem ce cred, spun sau fac oamenii referitor la donarea de sânge. Vom aprecia mult ajutorul dvs. oferit prin participarea la această cercetare. Chestionarea va dura 15-20 de minute. Sunteți dispus să participați?”

Aveți întrebări despre procedura de interviu pe care ați vrea să le întrebați acum?

Sunteți de acord?

DA ____ NU ____ (clarificare)

Acordul informat obținut de (numele intervievatorului)

_____
(Semnatura)

_____
(data)

SECȚIUNEA 1: Caracteristici de fond

Q101	Câți ani ați împlinit la ultima aniversare?	Vârsta concretă _____ ani	
Q103	Care din afirmațiile enumerate se referă la Dvs.?	N-am donat, nici nu intenționez 1	Secțiunea 3
		N-am donat, aș putea dona 2	Secțiunea 3
		Am donat voluntar, neremunerat 3	Secțiunea 2
		Am donat neremunerat, la cererea unei instituții 4	Secțiunea 2
		Am donat pentru o rudă 5	Secțiunea 2
		Eu sunt donator plătit de Serviciul de sânge 6	Secțiunea 2

SECȚIUNEA 2: Donat vreodată sânge

Nr.	Întrebări și filtre	Categoriile de codificare	Treceți la
Q201	De câte ori ați donat sânge în viață?	○ singură dată 1 2 ori 2 3 ori și mai mult 3 Nu-mi amintesc 8 Refuz să răspund 9	
Q202	Care din următoarele afirmații descrie scopul donării (lor) de sânge efectuate de Dvs.? Operator! Autotransfuzia semnifică „transfuzia de sânge propriu pentru a fi utilizat pentru sine în caz de necesitate”. Sunt posibile mai multe răspunsuri!	Folosit de rudă/prieten 1 Pentru oricine care necesită transfuzie 2 Autotransfuzie 3 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q203	Ce vârstă aveți când ați donat sânge PRIMA dată?	Ani [ ] [ ] Nu –mi amintesc 8 Refuz să răspund 9	
Q204	De ce ați donat sânge PRIMA dată?	În mod voluntar (benevol) 1 In mod organizat de la serviciu, universitate 2 M-a rugat o rudă/prieten , cunoscut 3 Pentru recompensă (zile libere) 4 Pentru recompensă (pentru bani) 5 Aprecieri personală mai înaltă 6 Am fost interesat de rezultatele testelor la infecții 7 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ]	
Q205	Ați avut îngrijorări /temeri când ați donat sânge PRIMA dată?	Da 1 Nu 2 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	▶ Q207 ▶ Q207 ▶ Q207
Q206	Care au fost îngrijorările Dvs. majore? Sunt posibile maxim 3 opțiuni.	Teama că pot molipsi infecții (hepatite, HIV) 1 Teama că pot infecta pe cineva 2 Frica generala 3 Teama că mi se va face rău 4 Teama că voi avea dureri 5 Frica de instituție medicală 6 Contravine culturii/religiei mele 7 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q207	După ce ați donat sânge PRIMA dată, cât timp a trecut până la URMĂTOAREA donare?	Nu am mai donat sânge 1 3 luni 2 4-6 luni 3 7-10 luni 4 Mai mult de un an 5 Nu-mi amintesc 8 Refuz să răspund 9	

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q208	Când ați donat sînge ULTIMA dată?	În ultimul an 1 Cu 1-5 ani 2 Mai mult de 5 ani 3 Nu-mi amintesc 8 Refuz să răspund 9	
Q209	Cum considerați că a fost personalul care v-a asistat la donarea sîngelui ULTIMA dată?	Prietenos 1 Neprietenos 2 Nu inspira încredere 3 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q210	Cum considerați că erau condițiile în localul unde ați donat sînge ULTIMA dată ?	Adecvate (bune) 1 Neadecvate (proaste) 2 Nu inspirau încredere 3 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q211	Din cîte cunoașteți Dvs., cineva din cunoscuți/rude/prieteni a donat vreodată sînge? <i>Operator! Sunt posibile mai multe răspunsuri</i>	Părinți 1 Soț/soție 2 Copii 3 Frate/soră 4 Rude 5 Prieteni/cunoscuți 6 Nimeni 7 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q303	De ce n-ați donat sânge, atunci când ați fost rugat? Sunt posibile maxim 3 opțiuni.	Teama că pot molipsi infecții (hepatite, HIV) 1 Teama că pot infecta pe cineva 2 Teama că pot să-mi dăunez sănătății 3 Contravine religiei/culturii mele 4 Teama că mă voi simți rău (amețeală, dureri) 5 Frică generală 6 Nesiguranță 7 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q304	Intenționați să donați sânge în viitor?	Da 1 Nu 2 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q305	Care din factorii enumerați v-ar motiva să deveniți donator de sânge? Sunt posibile maxim 3 opțiuni. Indicați în ordinea importanței Operator! În colonița cu titlul „Rangul” indicați cu cifre rangul corespunzător opțiunii: de la 1 la 3.	Dacă cineva m-ar ruga să donez 1 Mai multă informație despre necesitatea de a dona sânge 2 Materiale video/audio și de citit despre procedura de donare 3 Activități pentru aprecierea donatorilor 4 Personal eficient și competent 5 Dacă locația ar fi în preajmă 6 Dacă programul de lucru al centrelor de transfuzie ar fi convenabil 7 Timp mai scurt în așteptare 10 Dacă s-ar oferi cadouri pentru a demonstra că fac parte din campaniile de donare 11 Șansa de a câștiga un premiu 12 Cupon cu discount de la vânzătorii locali 13 Nu-mi permite sănătatea 14 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q306	De ce nu doriți să donați sânge în viitor? Operator! Adresați această întrebare numai pentru cei care au răspuns cu „Nu” la Q304 Sunt posibile maxim 3 opțiuni.	Teama că pot contracta infecții (hepatite, HIV) 1 Teama că pot infecta pe cineva 2 Teama să nu se descopere că sunt infectat deja cu vreo infecție ce se transmite prin sânge 3 Contravine religiei/culturii mele 4 Frică pentru sănătate 6 Frică de procedură 7 Nu-mi permite sănătatea 10 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q307	Din câte cunoașteți Dvs., cineva din cunocuți/rude/prieteni a donat vreodată sânge? Operator! Sunt posibile mai multe răspunsuri	Părinți 1 Soț/soție 2 Copii 3 Frate/soră 4 Rude 5 Prieteni/cunoscuți 6 Nimeni 7 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	

SECȚIUNEA 4: Cunoștințe despre transfuzia de sânge

Nr.	Întrebări și filtre	Categoriile de codificare	Treceți la
Q401	Câte grupe sanguine există?	(I II III IV) 0, A, B, AB 1 Nu știu 8 Refuz să răspund 9 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ]	
Q402	Ce grupă sanguină aveți Dvs.?	(I) O 1 (II) A 2 (III) B 3 (IV) AB 4 Nu-mi amintesc grupa sanguină 8 Refuz să răspund 9 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ]	

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q403	Din ce cauză anumite persoane au nevoie de transfuzie de sânge? Operator! Sunt posibile mai multe opțiuni	Boală 1 Accident 2 Intervenție chirurgicală 3 Naștere 4 Cazuri de urgență/extreme 5 Toate enumerate 6 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q404	Poate o persoană să se molipsească de vreo infecție concomitent cu sângele primit?	Da 1 Nu 2 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q405	Ce fel de infecție/maladie? Operator! Sunt posibile maximum 3 opțiuni	HIV/SIDA 1 Hepatita B/C 2 Sifilis 3 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q406	Cât de frecvent o persoană poate dona sânge sau plasmă?	Săptămânal 1 Lunar 2 La fiecare 2 luni 3 Trimestrial 4 O dată la 6 luni 5 Anual 6 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q407	Cine poate dona sânge? Sunt posibile mai multe opțiuni. Indicați în ordinea importanței Operator! În colonița cu titlul „Rangul” indicați cu cifre rangul corespunzător opțiunii: de la 1 la ...	Bărbații 1 Femeile 2 Tinerii 3 Bătrânii 4 Cei sănătoși 5 Cei bolnavi 6 Oricine 10 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
Q408	Cine NU TREBUIE sau cui nu i se recomandă să doneze sânge? Sunt posibile maximum 3 opțiuni. Indicați în ordinea importanței Operator! În colonița cu titlul „Rangul” indicați cu cifre rangul corespunzător opțiunii: de la 1 la 3.	Bărbații 1 Femeile 2 Tinerii 3 Bătrânii 4 Grupurile de risc (UDI, LSC) 5 Cei bolnavi 7 Cei cărora le interzice cultura/religia 10 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

SECȚIUNEA 5: Atitudinea față de donarea de sânge

Nr.	Întrebări și filtre	Categoriile de codificare	Treceți la
Q501	Care este opinia Dvs. privind donarea de sânge? <i>Operator! Un singur răspuns</i>	Bună 1 Rea 2 Neutră 3 Îmi este indiferent 4 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q502	Cum credeți, din ce cauză unii oameni nu donează sânge? <i>Operator! Întrebare deschisa, nu citați variantele de răspuns</i>	Vârsta 1 Sexul 2 Maladie (boală) 3 Nivelul de cunoștințe ale populației 4 Cultura-religie 5 Frica 6 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q503	Cum credeți, care sunt cele mai eficiente modalități de donare a sângelui? <i>Operator! Sunt posibile maximum 3 opțiuni</i> În colonița cu titlul „Rangul” indicați cu cifre rangul corespunzător opțiunii: de la 1 la 3.	Donare benevolă neremunerată 1 Donare la rugămintea rudelor/ prietenilor/cunoștințelor 2 Donare plătită 3 Autotransfuzie 4 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q504	Cum credeți, persoanele care donează sânge primesc ceva în schimb?	Da, doar în unele situații 1 Da, în toate situațiile 2 Nu 3 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	▶ Q505 ▶ Q505 ▶ Q506 ▶ Q506 ▶ Q506
Q505	Ce primesc ele în schimb? Operator! Sunt posibile maximum 3 opțiuni	Bani 1 Produse alimentare 2 Cadouri 3 Satisfacție morală 4 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q506	După părerea Dvs., ce ar trebui de făcut ca mai multe persoane să doneze sânge? Sunt posibile maxim 3 opțiuni. Indicați în ordinea importanței Operator! În colonița cu titlul „Rangul” indicați cu cifre rangul corespunzător opțiunii: de la 1 la 3.	Să li se ofere materiale informaționale 1 Informare pe căi mass-media privind importanța salvării unei vieți 2 Aprecierea actului donării de către personalul medical 3 Să li se ofere cadouri 4 Să li se ofere produse alimentare 5 Bani 6 Mese rotunde, instruirii 7 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
Q507	Cum credeți, ar putea să i se întâmple ceva persoanei care a donat sânge?	Da 1 Nu 2 Nu știu 8 Refuz să răspund 9	▶ Q508 ▶ Q510 ▶ Q510 ▶ Q510

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q508	Ce anume ar putea să i se întâmple? Operator! Sunt posibile maximum 2 opțiuni	Să se molipsească de vreo boală 1 Să aibă probleme de sănătate temporare (ameteli, leșin, slăbiciuni) 2 Să se înrăutățească starea generală de sănătate 3 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q509	Ce se poate face pentru a păstra sănătatea persoanei care donează? Operator! Nu citi variantele de răspuns. Marcați maximum 3 variante.	De folosit echipament de unica folosință 1 Testarea la infecții a persoanelor înainte de donare 2 Examen medical înainte de donare 3 De a oferi produse alimentare după donare 4 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	
Q510	Dacă ați fi în situația să convingeți pe cineva să doneze sânge, ce i-ați spune să-l (s-o) convingeți? Operator! Indicați răspunsul dat de respondent	_____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	

SECȚIUNEA 6: Căi de comunicare

Q601	Ați văzut sau auzit vreodată mesaje despre donarea de sânge?	Da 1 Nu 2 Nu-mi amintesc 8 Refuz să răspund 9	▶ Q602 ▶▶ Q604 ▶▶ Q604 ▶▶ Q604

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Q602	Ce ați văzut sau ce conținut avea mesajul?	_____ _____ [ ] [ ] Nu-mi amintesc 8 Refuz să răspund 9	
Q603	Unde ați văzut sau auzit aceste mesaje? Operator! Sunt posibile maximum 2 opțiuni	Instituțiile medical-sanitare 1 Mass-media scrisă 2 Școală/universitate 3 TV 4 Radio 5 Serviciu 6 Materiale publicitare/informaționale 7 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu-mi amintesc 8 Refuz să răspund 9	
Q604	Care ar fi cea mai potrivită metodă de distribuire a mesajelor despre donarea de sânge? Sunt posibile mai multe opțiuni. Indicați în ordinea importanței Operator! În colonița cu titlul „Rangul” indicați cu cifre rangul corespunzător opțiunii: de la 1 la ...	Radioul 1 TV 2 Presa scrisă 3 Presa electronică 4 Comunicarea interpersonală 5 Panouri /materiale informative 6 Altele (ce anume?) _____ _____ [ ] [ ] Nu știu 8 Refuz să răspund 9	[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

Date socio-demografice

D1	Înregistrați sexul respondentului	Masculin	1	
		Feminin	2	
		Refuz să răspund	99	
D2	Ce studii aveți? <i>Operator! Un singur răspuns</i>	Niciodată nu am frecventat școala	1	
		Studii primare	2	
		8 clase sau mai puțin	3	
		Studii medii (ȘPT, colegiu)	4	
		Studii superioare	5	
		Studii postuniversitare	6	
D3	Starea civilă?	Celibatar (ă)	1	
		Căsătorit (ă)	2	
		Concubinaj/parteneriat	3	
		Separat	4	
		Divorțat (ă)	5	
		Văduv (ă)	6	
		Altceva (indicați)	[ ]	
D4	Naționalitatea Dvs.? <i>Operator! Notează răspunsul care vă este dat fără a citi variantele de răspuns</i>	Moldovean / Român	1	
		Rus	2	
		Ucrainean	3	
		Bulgar	4	
		Găgăuz	5	
		Rom	6	
		Etnie mixtă	7	
		Altceva	8	
		Refuz să răspund	99	
D5	În prezent sunteți angajat?	Da	1	▶ D6 ▶ D7
		Nu	2	

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

D6	Care este ocupația Dvs. de bază în prezent? (un singur răspuns)	Funcționar public superior	1
		Funcționar public inferior	2
		Conducător / manager	3
		Specialist calificat (ex., profesor, medic etc.)	4
		Specialist necalificat (ex., vânzător etc.)	5
		Muncitor, personal tehnic și de deservire	6
		Agricultor în gospodărie individuală (posesor de cotă)	7
		Auto-angajat (de ex. deține patentă, licență etc.)	8
		Șomer, înregistrat la oficiul forței de muncă	9
		Șomer, neînregistrat la oficiul forței de muncă	10
		Elev/student	11
		Pensionar/invalid	12
		Concediu de maternitate	13
		Altceva (ce anume?)	□□□
D7	Care este venitul mediu lunar personal al Dvs.?	300 și mai puțini lei	1
		301-1000 lei	2
		1001 - 3000 lei	3
		3000 - 10000 lei	4
		Mai mult de 10000 lei	5
		Nu știu	88
		Refuz să răspund	99

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

D8	Aveți în gospodărie (casă) (indicați numai obiectele care funcționează. Pe linie câte un răspuns)...?		Da		NR
		Apă curentă (apeduct)	I		9
		Televizor	I		9
		Gaz natural	I		9
		Electricitate	I		9
		Automobil	I		9
		Telefon fix	I		9
		Telefon mobil (GSM)	I		9
		Mașină de spălat	I		9
		Video/DVD	I		9
		Radio Casetofon	I		9
		Televizor cu antena proprie	I		9
		Televiziune prin Cablu	I		9
		Antenă TV prin satelit	I		9
		Frigider / congelator	I		9
Computer	I		9		
D9	Din ce este material sunt construiți pereții? <i>Operator!</i> <i>Următoarele date sunt necesare de a le indica în urma observațiilor Dvs. Nu se adresează respondentului!</i>	Blocuri de ciment		I	
		Piatră			2
		Cărămidă			3
		Argilă (lut)			4
		Lemn			5
		Altele (indicați) _____			[ ] [ ]
		Nu știu/ Nu răspunde			9

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

D10	Operator! Următoarele date sunt necesare de a le indica în urma observațiilor Dvs. Nu se adresează respondentului! Din ce material este făcută podeaua?	Natural (pământ, argilă)		1		
		Lemn (rumeguș presat)		2		
		Finisat (parchet)		3		
		Linoleum		4		
		Faianță		5		
		Ciment		6		
		Covor		7		
		Altele (indicați)_____		[ ]		
Nu știu/ Nu răspunde		9				
D11	Din ce material este acoperișul casei?	Metal		1		
		Lemn		2		
		Oale de metal		3		
		Oale de argilă		4		
		Ciment		5		
		Ardezie		6		
		Altele (indicați)_____		[ ]		
Nu știu/ Nu răspunde		9				

DONAREA DE SÂNGE ÎN MOLDOVA

Raport final al studiului de evaluare

D12	Domiciliul	Urban	1	
		Rural	2	
D13	Localitatea	_____		
D14	Raionul	_____		

Ora încheierii interviului: |__|__|:|__|__|

Întrebați informatorul dacă dorește să vă mai comunice ceva.

Notați comentariile aici:

MULTUMIȚI-I INFORMATORULUI ȘI FINALIZAȚI INTERVIUL.

ANEXA 2. GHIDUL PENTRU FOCUS GRUP

GHID DE MODERARE pentru donatorii de sînge

Etapete	TEHNICĂ
1. INTRODUCERE (15')	▪ Explicarea «regulilor» discuțiilor de grup ▪ Informație despre CSCSG și despre studiul actual; tematica cercetării ▪ Motivarea respondenților de a fi activi, deschiși către discuție. (Nu sunt răspunsuri “corecte” sau “greșite”). ▪ Prezentarea fiecărui respondent: vîrstă, ocupație, hobby și aspirații. ▪ Unde trăiesc, unde lucrează? ▪ Studii,
2. GENERALITĂȚI DESPRE DONAREA DE SÎNGE (20')	• Fiecare respondent își expune cunoștințele sale despre domeniul dat (la general, spontan) • Ce vă vine în minte atunci cînd se vorbește despre donarea de sînge? • Care sunt motivele populației pentru donarea de sînge? (Încercați, în ordinea importanței) • După părerea Dvs., care sunt factorii (economici, sociali, culturali, tradiționali, de sex, vîrstă, sănătate, SIDA) care îi împiedică pe oameni de la donarea de sînge? <i>De ce? Exemple concrete.</i>
3. EXPERIENȚA PROPRIE ÎN DONAREA DE SÎNGE (35')	• De cîte ori ați donat sînge? Cu cît timp în urmă a fost prima și ultima donare? De cîte ori? • Ce v-a determinat/motivat să donați sînge? • Unde s-a efectuat această procedură? <i>Dezvoltați: locația, personalul, procedura</i> • Pe viitor ați mai dori să donați sînge? În ce cazuri? Ce v-ar motiva? • V-ar fi interesant să cunoașteți ce se întîmplă cu sîngele donat de Dvs. De ce? (în ambele cazuri). • Cum credeți, ar avea careva temeri/îngrijorări populația atunci cînd donează sînge? De ce? <i>Argumentați.</i> • Dvs. personal ați avut careva temeri/îngrijorări atunci cînd ați donat sînge? Ce temeri anume? <i>Argumentați.</i> • Cum credeți, se poate îmbolnăvi donatorul de vreo maladie în timpul donării sîngelui? (<i>Răspunsul corect este că donatorul nu se poate îmbolnăvi, de aceea desfășurați, de ce „da” în cazul că au fost răspunsuri pozitive</i>) • Ați dori ca în timpul donării să aveți o metodă de distracție (Ex. TV, muzica, radio) sau sa fie liniste? <i>Argumentati</i>

4. FRECVENȚĂ ȘI MOTIVARE PENTRU A DONĂ SÎNGE. (45')	▪ Cum credeți Dvs., de cite ori/an o persoană poate dona sînge? <i>Argumentați.</i> ▪ Cum credeți există persoane care nu trebuie niciodată să doneze sînge? <i>Argumentați</i> ▪ Dar oare există persoane care trebuie permanent să doneze sînge? <i>Argumentați</i> ▪ Cum credeți sunt oare momente în viață, cînd o persoană nu ar trebui să doneze sînge? De ce? <i>Argumentați</i> • Cum considerați, care este cea mai reușită modalitate de donare? <i>Enumerați</i> (Donare benevolă neremunerată, Donare la rugaminta rudelor/prietenilor/cunoștințelor, Donare plătită, Autodonare) <i>De ce? Argumentați.</i> • Dvs. vi s-a oferit vreo recompensă atunci cînd ați donat sînge? Din partea cui? Dacă da, cum ați fost recompensat? Ați așteptat această recompensă? • Credeți că donatorii de sînge ar trebui să fie recompensați? <i>Argumentați.</i> Prin ce modalități? • Considerați că persoanele care primesc sîngele donat sunt interesate de cine a donat sîngele pentru ei? Dacă da, cum credeți, de ce îi interesează aceasta?
5. MODALITĂȚI DE RECRUTARE A DONATORILOR ȘI ÎNCURAJAREA A POPULAȚIEI PENTRU DONAREA DE SÎNGE (25')	Să vorbim un pic despre modalitățile de atragere și recrutare a potențialilor donatori • Cum credeți, care ar fi, în opinia Dvs., modalitățile de atragere a persoanelor pentru a dona sînge? <i>Argumentați în ordinea importanței.</i> • Cine credeți că ar trebui să se ocupe de promovarea donării de sînge? (<i>medicii și centrele de transfuzie, autoritățile publice locale, ONGuri, Crucea Rosie, alte structuri comunitare</i>) • Ce acțiuni ar trebui de întreprins în acest context? <i>Concretizați</i> • Cum credeți, este important de a acorda 2 zile libere donatorului, sau este suficient doar compensarea timpului legat nemijlocit de deplasare și donare. • Ce informație ar trebui să cunoască populația pentru a deveni potențial donator? <i>Concretizați</i> • Directivele Europene recomandă statelor să se bazeze pe donare voluntară și neremunerată (aceasta exclude compensarea cu zile libere, bani sau alte forme de privilegii, include doar compensarea drumului și timpului alocat donării, cît și a unei gustări ușoare). Ce părere aveți despre această modalitate? • Cît de realizabilă este donare voluntară și neremunerată în Republica Moldova?

6. ÎNCHEIERE (15')	▪ Cum credeți, este bine pentru țară, să se bazeze pe donatorii locali în asigurarea necesitatilor naționale? Dacă "Nu", care ar fi alternativa? ▪ Ce credeți despre posibilitatea importului produselor sanguine din alte țări? <i>Argumentati</i> ▪ În cazul în care Dvs. ați fi în poziția de a lua decizii privind Serviciul de transfuzie a sîngelui, cum ați vedea funcționarea acestuia? ▪ Ce ați face Dvs. pentru ca hemotransfuziile să fie oportune, sigure și inofensive ? Mulțumește respondenților și încheie

GHID DE MODERARE pentru lucrătorii medicali

Etapete	TEHNICĂ
I. INTRODUCERE (15')	▪ Explicarea «regulilor» discuțiilor de grup ▪ Informație despre CSCSG și despre studiul actual; tematica cercetării ▪ Motivarea respondenților de a fi activi, deschiși către discuție. (Nu sunt răspunsuri "corecte" sau "greșite"). ▪ Prezentarea fiecărui respondent: vîrstă, ocupație, hobby și aspirații. ▪ Ce specialitate au?
Generalități despre experiența clinică în utilizare transfuziilor	▪ Ați indicat în practica Dvs. componente sanguine la pacientii Dvs? ▪ În practica Dvs. personală, ați observat reacții post-trasfuzionale de orice grad (chiar și ușoare)? Cit de des? ▪ Cum considerați, în ce măsură institutia Dvs. este asigurată cu componente sanguine (mai puțin de 50%, 50-80%, mai mult de 80%) față de necesitățile reale? ▪ Cît de multă încredere aveți în inofensivitatea componentelor sanguine produse local? ▪ Ce părere aveți despre metodele farmaceutice alternative componentelor sanguine (ex. solutii de substituție a volumului, eritropoetina pentru tratarea anemiilor etc). ▪ Aveți acces la metodele alternative despre care am menționat mai sus? (<i>noțiunea de acces include și financiar, asigurarea prin compania de asigurari, etc</i>)? ▪ Cum credeți, este bine pentru țară să se bazeze exclusiv pe donatorii locali în asigurarea necesităților naționale? ▪ Ce credeți despre posibilitatea importului produselor sanguine din alte țări? <i>Argumentati</i> ▪ Sunteți satisfăcut de interacțiunea cu serviciul de sînge (din spital, centrul național) De ce da/nu? ▪ Dacă Dvs. ați fi în situația de a avea indicații clinice pentru o transfuzie de sînge, ați accepta procedura?

Informații despre necesitate în instruire și acte normative	▪ Aveți suficiente cunoștințe privind transfuziologia clinică? ▪ Sunteți multumit de instruirea pe care o aveți în domeniul transfuziologiei? ▪ Dacă nu, ce fel de instruire exact v-ar fi necesară (teme)? ▪ Aveți suficientă literatură și recomandări clinice în domeniul transfuziologiei? ▪ Este necesară existența unui ghid național privind indicațiile clinice? ▪ Aveți nevoie de protocoale clinice privind transfuzia de produse sanguine?
2. GENERALITĂȚI DESPRE DONAREA DE SÎNGE (20')	• Fiecare respondent își expune cunoștințele sale despre domeniul dat (la general, spontan) • Ce vă vine în minte atunci când se vorbește despre donarea de sînge? • Care sunt motivele populației pentru donarea de sînge? (Încercați, în ordinea importanței) • După părerea Dvs., care sunt factorii (economici, sociali, culturali, tradiționali, de sex, vîrstă, sănătate, SIDA) care îi împiedică pe oameni de la donarea de sînge? De ce? <i>Exemple concrete.</i>
3. EXPERIENȚA PROPRIE ÎN DONAREA DE SÎNGE (35')	Dvs singur ați donat vreodată sînge? • De câte ori ați donat sînge? Cu cît timp în urmă a fost prima și ultima donare? De cîte ori? • Ce v-a determinat/motivat să donați sînge? • Unde s-a efectuat această procedură? <i>Dezvoltați: locația, personalul, procedura</i> • Cum credeți, ar avea careva temeri/îngrijorări populația atunci când donează sînge? De ce? <i>Argumentați.</i> • Dvs. personal ați avut careva temeri/îngrijorări atunci când ați donat sînge? De ce? <i>Argumentați.</i> • Cum credeți, se poate îmbolnăvi donatorul de vreo maladie în timpul donării sîngelui? (<i>Răspunsul corect este că donatorul nu se poate îmbolnăvi, de aceea desfășurați, de ce „da” în cazul că au fost răspunsuri pozitive</i>) • Ați dori ca în timpul donării să aveți o metodă de distracție (Ex. TV, muzica, radio) sau să fie liniște? <i>Argumentați</i>

4. FRECVENȚĂ ȘI MOTIVARE PENTRU A DONĂ SÎNGE. (45')	▪ Dar ce părere credeți că există în societate, a oamenilor; în general privind donarea și recepționarea componentelor sanguine? ▪ Cum considerați, care este cea mai inofensivă modalitate de donare? <i>Enumerați (Donare benevolă neremunerată, Donare la rugămintea rudelor/prietenilor/cunoștințelor Donare plătită, Autodonare)</i> De ce? <i>Argumentați.</i> ▪ Directivele Europene recomanda statelor să se bazeze pe donarea voluntară și neremunerată (aceasta exclude compensarea cu zile libere, bani sau pe donatorii rude). Ce părere aveți despre această modalitate? ▪ Cît de realizabilă este în Republica Moldova? ▪ Credeți că donatorii de sînge ar trebui să fie recompensați? <i>Argumentați.</i> Prin ce modalitati?
5. MODALITĂȚI DE RECRUTARE A DONATORILOR ȘI ÎNCURAJARE A POPULAȚIEI PENTRU DONAREA DE SÎNGE (25')	Să vorbim un pic despre modalitățile de atragere și recrutare a potențialilor donatori • Cum credeți, care ar fi, în opinia Dvs., modalitățile de atragere a persoanelor pentru a dona sînge? <i>Argumentați în ordinea importanței.</i> • Cine credeți că ar trebui să se ocupe de promovarea donării de sînge? (medicii și centrele de transfuzie, autoritățile publice locale, ONGuri, Crucea Rosie, alte structuri comunitare) • Ce acțiuni ar trebui de întreprins în acest context? <i>Concretizați</i> • Cum credeți, este important de acorda mai multe zile libere donatorului, sau este suficient doar compensarea timpului legat nemijlocit de deplasare și donare. • Ce informație ar trebui să cunoască populația pentru a deveni potențial donator? <i>Concretizați</i>
6. ÎNCHEIERE (15')	▪ Dvs. ați dori să lucrați în cadrul serviciului de sînge? ▪ În cazul în care Dvs. ați fi în poziția de a lua decizii privind Serviciul de transfuzie a sîngelui, cum ați vedea funcționarea acestuia? ▪ Cum credeți, este bine pentru țară, să se bazeze pe donatorii locali în asigurarea necesitatilor naționale? ▪ Ce credeți despre posibilitatea importului produselor sanguine din alte țări? <i>Argumentați</i> ▪ Ce ați face Dvs. pentru ca hemotransfuziile să fie oportune, sigure și inofensive? Mulțumește respondenților și încheie

GHID DE MODERARE pentru recipienții de sînge

Etapete	TEHNICĂ
I. INTRODUCERE (15')	▪ Explicarea «regulilor» discuțiilor de grup ▪ Informație despre CSCSG și despre studiul actual; tematica cercetării ▪ Motivarea respondenților de a fi activi, deschiși către discuție. (Nu sunt răspunsuri “corecte” sau “greșite”). ▪ Prezentarea fiecărui respondent: vîrstă, ocupație, hobby și aspirații. ▪ Unde trăiesc, unde lucrează? ▪ Studii,
Generalități despre primirea produselor sanguine	▪ De cite ori vi s-a făcut transfuzie de produse sanguine? ▪ De ce vi s-a făcut transfuzie de sînge? ▪ Vi s-a cerut acceptul înainte de transfuzie? ▪ Ați avut temeri sau îngrijorări privind transfuzia de sînge? În ce au constat? ▪ Ați suportat bine transfuzia? ▪ Ați vrea să cunoașteți cine a fost donatorul? Dacă da, de ce interesează aceasta?
2. GENERALITĂȚI DESPRE DONAREA DE SÎNGE (20')	• Fiecare respondent își expune cunoștințe sale despre domeniul dat (la general, spontan) • Ce vă vine în minte atunci cînd se vorbește despre donarea de sînge? • Care sunt motivele populației pentru donarea de sînge? (Încercați, în ordinea importanței) • După părerea Dvs., care sunt factorii (economici, sociali, culturali, tradiționali, de sex, vîrstă, sănătate, SIDA) care îi împiedică pe oameni de la donarea de sînge? De ce? <i>Exemple concrete.</i> • Cum credeți, care sunt criteriile conform cărora o persoana poate deveni donator?

3. EXPERIENȚA PROPRIE ÎN DONAREA DE SÂNGE (35')	Pina acum am vorbit despre experiența de transfuzie, Dvs singur ați donat vreodată sânge? • De câte ori ați donat sânge? Cu cât timp în urmă a fost prima și ultima donare? De câte ori? • Ce v-a determinat/motivat să donați sânge? • Unde s-a efectuat această procedură? <i>Dezvoltați: locația, personalul, procedura</i> • V-a interesat vreodată pe Dvs. ce se întâmplă cu sângele donat de Dvs. De ce? (în ambele cazuri). • Cum credeți, ar avea careva temeri/îngrijorări populația atunci când donează sânge? De ce? <i>Argumentați.</i> - Dvs. personal ați avut careva temeri/îngrijorări atunci când ați donat sânge? De ce? <i>Argumentați.</i> - Cum credeți, se poate îmbolnăvi donatorul de vreo maladie în timpul donării sîngelui? (<i>Răspunsul corect este că donatorul nu se poate îmbolnăvi, de aceea desfășurați, de ce „da” în cazul că au fost răspunsuri pozitive</i>) - Ați dori ca în timpul donării să aveți o metodă de distracție (Ex. TV, muzica, radio) sau sa fie liniste? <i>Argumentati</i>
4. FRECVENȚĂ ȘI MOTIVARE PENTRU A DONĂ SÂNGE. (45')	Cum credeți Dvs., de cite ori/an o persoană poate dona sânge? <i>Argumentați.</i> ▪ Cum credeți există persoane care nu trebuie niciodată să doneze sânge? <i>Argumentați</i> ▪ Dar oare există persoane care trebuie permanent să doneze sânge? <i>Argumentați</i> ▪ Cum credeți sunt oare momente în viață, când o persoană nu ar trebui să doneze sânge? De ce? <i>Argumentați</i> • Dar ce părere credeți că există în societate, a oamenilor, în general: există oameni care nu ar trebui să doneze niciodată sânge și că există perioade specifice când aceștia nu ar trebui să doneze sânge? Cum considerați, care este cea mai reușită modalitate de donare? <i>Enumerați</i> (Donare benevolă neremunerată Donare la rugamintea rudelor/prietenilor/cunoștințelor Donare plătită Autodonare) De ce? <i>Argumentați.</i> • Dvs. vi s-a oferit vreo recompensă atunci când ați donat sânge? Din partea cui? Dacă da, cum ați fost recompensat? Ați așteptat această recompensă? • Credeți că donatorii de sânge ar trebui să fie recompensați? <i>Argumentați.</i> Prin ce modalități?

5. MODALITĂȚI DE RECRUTARE A DONATORILOR ȘI ÎNCURAJAREA POPULAȚIEI PENTRU DONAREA DE SÂNGE (25')	Să vorbim un pic despre modalitățile de atragere și recrutare a potențialilor donatori • Cum credeți, care ar fi, în opinia Dvs., modalitățile de atragere a persoanelor pentru a dona sânge? <i>Argumentați în ordinea importanței.</i> • Cine credeți că ar trebui să se ocupe de promovarea donării de sânge? (medicii și centrele de transfuzie, autoritățile publice locale, ONGuri, Crucea Roșie, alte structuri comunitare) • Ce acțiuni ar trebui de întreprins în acest context? <i>Concretizați</i> • Cum credeți, este important de acordat mai multe zile libere donatorului, sau este suficient doar compensarea timpului legat nemilocid de deplasare și donare. • Ce informație ar trebui să cunoască populația pentru a deveni potențial donator? <i>Concretizați</i>
6. ÎNCHEIERE (15')	▪ În cazul în care Dvs. ați fi în poziția de a lua decizii privind Serviciul de transfuzie a sîngelui, cum ați vedea funcționarea acestuia? ▪ Cum credeți, este bine pentru țară, să se bazeze pe donatorii locali în asigurarea necesitatilor naționale? ▪ Ce credeți despre posibilitatea importului produselor sanguine din alte țări? <i>Argumentați</i> ▪ Ce ați face Dvs. pentru ca hemotransfuziile să fie oportune, sigure și inofensive? Mulțumește respondenților și încheie

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Knowledge, Attitudes and Practices
in the General Population

Survey final report

ACRONYMS

AABB	American Association of Blood Banks
CCSGS	Center of Community Sociology and Gender Studies
FRD	family replacement donor
KAP	knowledge, attitudes and practices
NBTC	National Blood Transfusion Center
PHHP	Preventing HIV/AIDS and Hepatitis B and C Project
USAID	United States Agency for International Development
VNRD	voluntary non-remunerated donor

SUMMARY OF FINDINGS

Knowledge

- ▶ The knowledge about blood types and the awareness of respondents about their own blood types was high (93–95%). Respondents knew who should and should not donate and in which situations blood products are needed, and they could name the diseases that might be transmitted through a transfusion.
- ▶ There are gaps in knowledge regarding how frequently a person can donate, and there is a major misconception that a blood donor could get infected by donating in Moldova. These should be the major messages that a campaign should focus on, especially that it is not possible to get infected with a disease when donating blood in Moldova because single-use equipment has been the standard since 2001.

Attitudes toward Blood Donation

- ▶ Most respondents had a positive opinion about blood donations (86%); only 1% had a negative opinion.
- ▶ Most people thought that people do not donate because they are not eligible due to age and health status and because of fear and a low level of awareness.
- ▶ Opinions about the best options for donating blood were replacement donation (37%); voluntary, non-remunerated donation (26%) and paid donation (23%). Autologous blood donation (donating for yourself) is the least known option for blood donation; only 9% of respondents chose it.

Motivating Factors for Donating

- ▶ According to one third of respondents, the most efficient way to motivate them to donate would be to ask them personally; just 12% thought more information about the need for blood would help.
- ▶ As to motivating the general population to donate, approximately one fourth thought mass-media campaigns would help (23%) while 22% mentioned money, 19% cited informational materials and 12% said food would motivate them.
- ▶ If respondents were to convince someone personally to donate, the most common messages they would use would be, “You can save someone’s life,” (22%) “Please help me or help a certain person,” (11%) or “Let’s do a good thing” (6%). Only 5% would offer money which is quite a significant indication that money is usually not a factor in personal requests.

Methods of Communication

- ▶ Only a third of respondents had ever heard messages about blood donation, and half of those who had did not remember what the messages said. Usually they had seen such messages on TV (35%), in medical institutions (27%) and in newspapers (11%).

- ▶ Respondents listed the top three sources for such messages in the future as TV (35%), radio (21%) and newspapers (15%).

Practices

- ▶ Donating blood is a widely known practice in Moldova. Almost a half (42%) of the respondents had donated blood themselves, and 92% of donor respondents and 79% of non-donor respondents knew someone who had donated blood in their immediate social network.
- ▶ While blood donation was widely practiced some time ago, that is not the case anymore. Around 60% in the age group 50–60 had previously donated blood compared with only 12% in the age group 18–29. Furthermore, while more than half (58%) of the donor respondents had donated more than three times, the last donation was more than five years ago.
- ▶ Blood donors are satisfied with the blood service in Moldova: 90% considered the staff at the blood centers friendly and the conditions adequate.
- ▶ The type of donation was almost equally distributed between voluntary, non-remunerated (53%) and replacement (41%). The type of donor correlates with age: younger people were less likely to donate on a voluntary, non-remunerated basis.
- ▶ Most donors did not have major concerns when donating for the first time (69%), and of those who did, most were afraid (75%), 19% of whom were afraid of infections.
- ▶ Among those who had never donated, the reason most often cited was, “Because no one has asked,” (40%) while around 14% were ineligible because of health problems. All other reasons were mentioned by less than 10% of respondents.
- ▶ More than half of those aged 18–29 intended to donate in the future (51%); 34% of the entire population interviewed had that intention.

INTRODUCTION

Evidence from around the world demonstrates that voluntary, non-remunerated donors (VNRD) are the foundation of a safe blood supply and that they are less likely to transmit HIV and other infections. Yet, too many countries still rely on family replacement donors (FRD) or paid donors. While generally safer than paid donors, replacement donors have a higher incidence and prevalence of transfusion-transmissible infections than VNRD. This may be because there is emotional pressure on people to donate that makes them less likely to be truthful about their health status or high-risk behavior.¹ In addition, a system of replacement donation often constitutes a “hidden paid system” of blood donation because families may pay others to give the required number of units of blood.² A recent survey showed that only 24 out of 52 WHO European Region countries rely on 100% voluntary, unpaid donations.³ Moldova currently relies mainly on FRD; in fact, 82.8% in 2006 donated for relatives.⁴

It is important to note that there was a major shift in the blood donation culture and number of units collected in Moldova after the break up of the Soviet Union. While in Soviet times blood donation was highly promoted and many people donated, the situation started to change in the mid-90s and a shortage of donors occurred. The total number of blood donations increased from 11 units per 1,000 population in 2001 to 21 per 1,000 in 2006, but it is still below 45 per 1,000 back in the 80s and until 1991. This changing blood donation culture has implications for designing interventions that will be effective for the whole range of blood donors; therefore, more thorough research regarding the behaviors and opinions of the population was necessary.

The National Program for Blood Safety and Self-Provision of Blood Products for 2007–2011 approved on June 7, 2007 by the Government of Moldova put promoting voluntary, non-remunerated blood donation as the second priority. Baseline information regarding the levels of knowledge and the attitudes toward this change are therefore needed in order to develop a reasonable national strategy.

The USAID-funded Preventing HIV/AIDS and Hepatitis B and C Project (PHHP) hopes that the results of this knowledge, attitudes and practices (KAP) survey will be widely distributed and will be used by national counterparts involved in promoting blood donation in Moldova, including the Ministry of Health and the Ministry of Local Public Administration, and that it will offer additional information

---

¹ International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Making a difference: recruiting voluntary, non-remunerated blood donors. 2006.

² Ibid

³ WHO Press office 11 June 2004.

⁴ National Blood Transfusion Center of the Republic of Moldova. Annual activity report for 2006. Unpublished data

to other international and local organizations addressing blood transfusion issues in the country.

This KAP survey on blood donations was carried out by the Center of Community Sociology and Gender Studies (CCSGS) with technical assistance from the National Blood Transfusion Center (NBTC) director and staff and the Blood Safety Team of PHHP. The questionnaire was adapted from an American Association of Blood Banks (AABB) KAP instrument. The costs of the survey were supported by PHHP.

PURPOSE OF THE SURVEY

The aim of this first KAP survey in the country on blood donations was to assess the knowledge, attitudes and behaviors of the general population on the topic and to use the findings to develop a national strategy for promoting voluntary, non-remunerated donations.

Survey Objectives

- ▶ Measure the knowledge level about blood donations
- ▶ Identify the attitudes and behaviors of the general population toward blood donations
- ▶ Measure the attitude toward voluntary, non-remunerated blood donations
- ▶ Identify the motivating factors for blood donations

SURVEY METHODS

Type of survey: nationally representative cross-sectional

Sample and Sampling Methods

The sample comprised 700 persons between 18 and 60 years of age. Stratification criteria were the following: three geographic areas (center, south, north), districts, residential area (urban/rural) and five types of sites depending on size. Within each stratum, the localities were randomly selected proportional to size. For Chişinău, a separate sample was used in which a number of respondents proportional to the size of the area was selected. Within each stratum, the interviewers adjusted the respondents in accordance with the gender distribution in the latest census (2004).

Representative Sample

The sample is representative of the adult population of Moldova aged 18–60 years with a maximum sampling error of 3.7%

Questionnaire

The survey questionnaire was designed by AABB and was locally adapted to Moldova and reviewed by NBTC. It obtained detailed information on (i) the demographic characteristics of the general population, (ii) percentages of donors, non-donors and recipients, (iii) behaviors and previous experiences regarding blood donations, (iv) factors associated with not donating blood, (v) opinions about services and types of donations, (vi) knowledge of basic blood facts, (vii) attitudes toward various types of donations and (viii) motivating factors and means of communication to use for promoting blood donation. It was edited in Romanian and Russian and both versions were pre-tested on 25 respondents in Chişinău City and in two of the surrounding villages.

Ethics Board Review

Approval of National Ethics Committee was obtained on April 2 2007. All ethical standards were observed in the survey methodology.

Data Collection

Prior to field work, interviewers were trained in data collection and reviewed in detail the survey questionnaire. Field work took place in April 2007. The interviews were conducted face-to-face in respondents' homes. If the selected person was not at home, the interviewer returned three times at different hours to conduct the interview. Informed consent was obtained prior to administering the

questionnaire. The refusal rate was 5% which was significantly lower than the usual refusal rate of 10–15% for other sociology studies conducted by CCSGS.

Data Quality and Analysis

A total of 10% of the questionnaires were verified based on randomly selected route sheets. Also, phone verifications were performed on 30% of the questionnaires. The quality of the data collected was verified using the method of statistical comparison. In all, 700 questionnaires were entered into a database and processed using the statistical analysis software SPSS version 15. Statistical summaries were generated using frequencies and cross-tabulations. Each indicator was disaggregated by gender, age group, education level, nationality, socio-economic status and area of residence.

SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF THE SAMPLE

Sex and Civil Status

The sample was 45% male and 54% female. Most of the respondents were married (68%) or living in domestic partnerships (2%); 19% were single and 12% were widowed, divorced or separated.

Residence and Age

The majority of respondents lived in rural areas (58%). The age distribution was as follows:

28.0%	18–29 years
21.7%	30–39 years
22.7%	40–49 years
27.6%	50–60 years

Education

Most respondents were well educated: almost 98% had finished secondary school, 61% had graduated from a professional school or college and 25% had a university degree.

Ethnicity

Most were Moldovan or Romanian (80%) followed by Russian (8%), Gagauz (4%), Ukrainian (4%), Roma (2%) and Bulgarian (1%).

Socio-economic Status and Employment

The absolute monthly income reported was low as 24% of respondents said they earned less than 300 Moldovan lei (MDL) a month which is equivalent to less than one United States dollar (\$) a day. A total of 31% of respondents reported earning 301–1,000 MDL/month, the equivalent of \$1–3/day, 21.6% of respondents said they earned 1,001–3,000 MDL/month (\$3–8/day) and only 4% claimed they earned more than 3,000 MDL/month (\$250/month). It is important to note that 20% of respondents refused to answer this question and that income is usually underreported in various surveys in Moldova since most people cite only their official salaries and not other sources of income and non-monetary exchanges.

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Fewer than half the respondents were officially employed (47%) 30% were not registered with the unemployment agency, 10% were retired and 9% were students. The most common occupations were laborer, service provider (24%) and higher qualified specialists (15%). Other occupations were less than 10% of the sample.

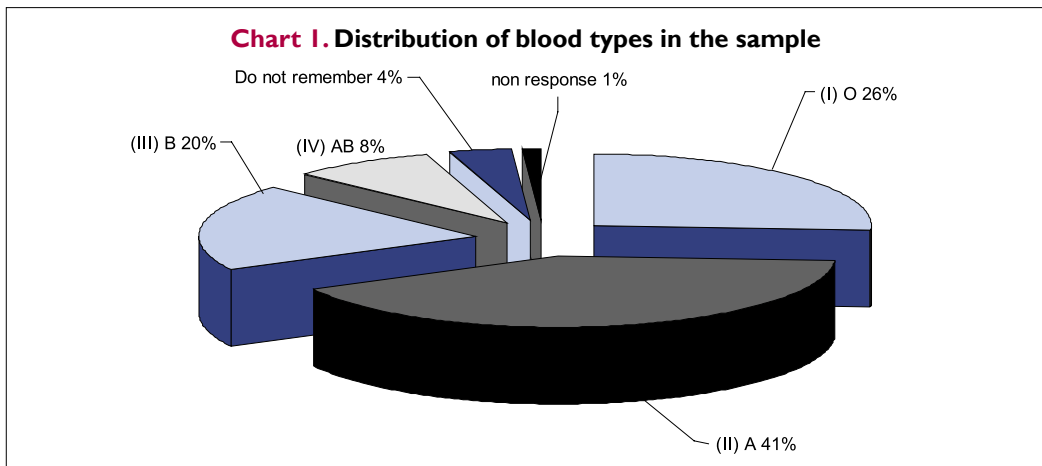
Compared with the 2004 census data, the KAP sample distribution is similar for sex, civil status, ethnicity and type of residence with a variation of less than 5% in any of those categories. As the sample includes people between 18 and 60 years only, variations can be attributed to the sampling method. This study is therefore representative of the population of Moldova between the ages of 18 and 60.

KNOWLEDGE ABOUT BLOOD AND BLOOD DONATION

Blood Types

Respondents were asked to name blood types and their own blood type; knowledge levels were high about both. In all, 93% correctly named the four types of blood and 95% knew their own blood types (Chart 1).

Blood Use

Knowledge about situations in which there is a need for blood products was also quite high; most respondents named the following situations: accidents (21%), disease (19%), surgery (15.4%), emergencies (11%), delivery (10%), and all of the above (23%).

Blood Donor Eligibility and Deferral Criteria

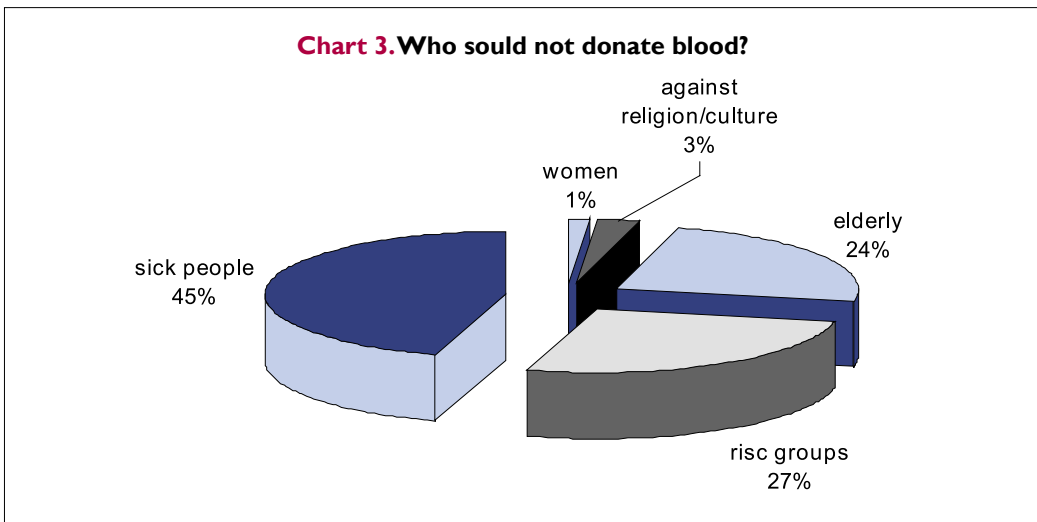
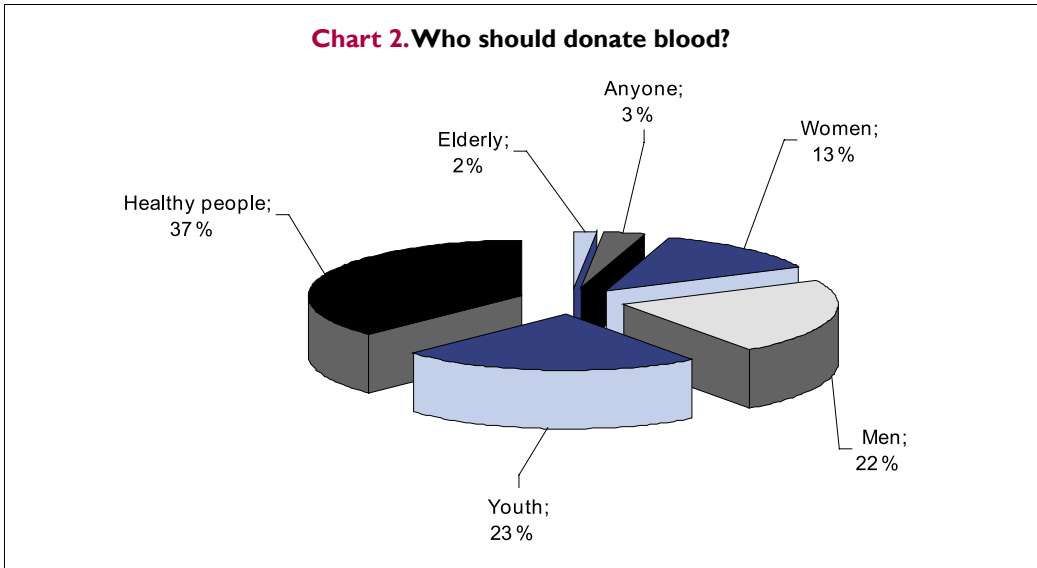
The majority of people mentioned that healthy people can donate blood followed by “youth,” “men” and “women”. The knowledge about eligibility criteria did not vary between FRD and VNRD by age, sex, nationality, educational level and donor status. It is interesting to note that there was a perception that more men should donate than women and that among donor respondents there were 1.5 times more men than women.

In terms of deferral criteria, most often people mentioned sickness, belonging to a high-risk group and old age. Respondents very rarely mentioned children, youth, women, alcoholics, poor people and pregnant women as people who should not donate blood. Thus overall, the respondents showed good basic knowledge

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

and no major misconceptions about eligibility and deferral criteria for donating (charts 2 and 3).

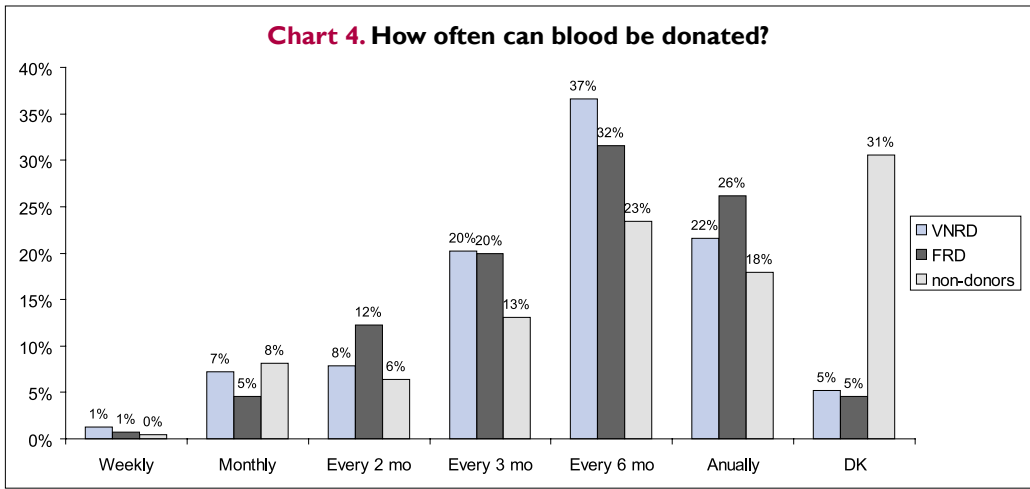
Frequency of Donation

The Moldovan national guidelines recommend that a healthy person can donate blood every 2–3 months. The survey results showed that the respondents were mainly unaware of how often a person could donate (Chart 4). The answers ranged widely from annually or every six months, which might show a personal preference for donations of rarer blood types, to obviously incorrect answers like monthly and weekly. A total of 20% stated they did not know. There were unique

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

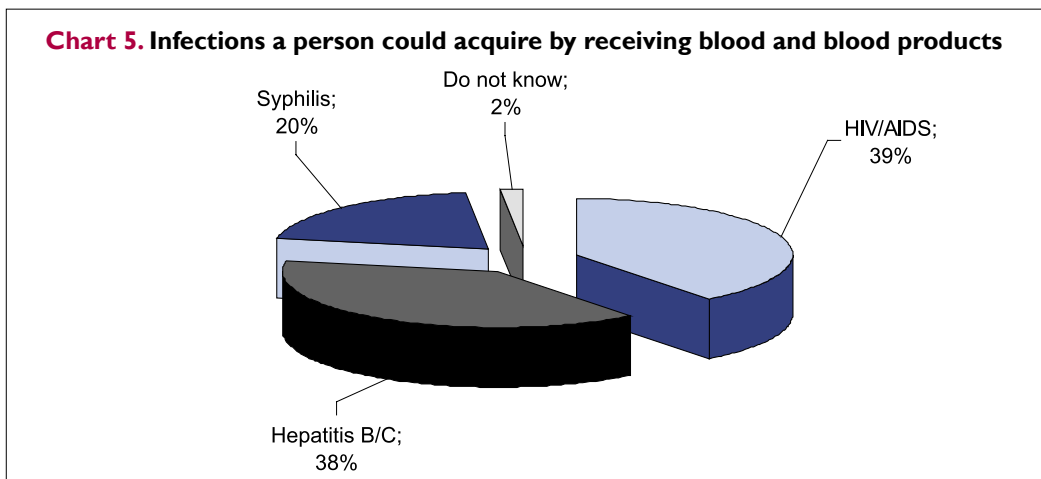
Survey final report

answers such as, “It depends on donor’s health” and, “Whenever the donor wishes or is able.” Only 16% mentioned once in three months and only 8% mentioned every two months. There were significant differences in knowledge about frequency among donors and non-donors with blood donors giving less incorrect or uncertain answers. Nevertheless, the knowledge about the correct frequency was low in donors as well, which indicates an area for additional education.

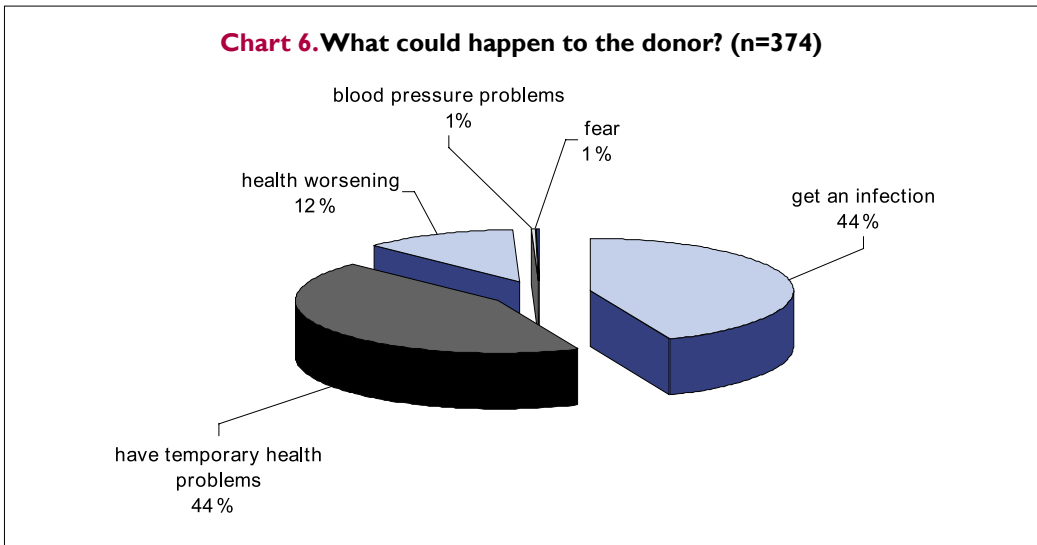
Knowledge about Transfusion-transmissible Infections

The majority of respondents (78%) thought it was possible for a person to acquire an infection by receiving blood. No significant differences were observed between donors or non-donors. The distribution on which infections could be spread was uniform: 39% mentioned HIV, 38% cited Hepatitis B and C and 20% said syphilis (Chart 5).

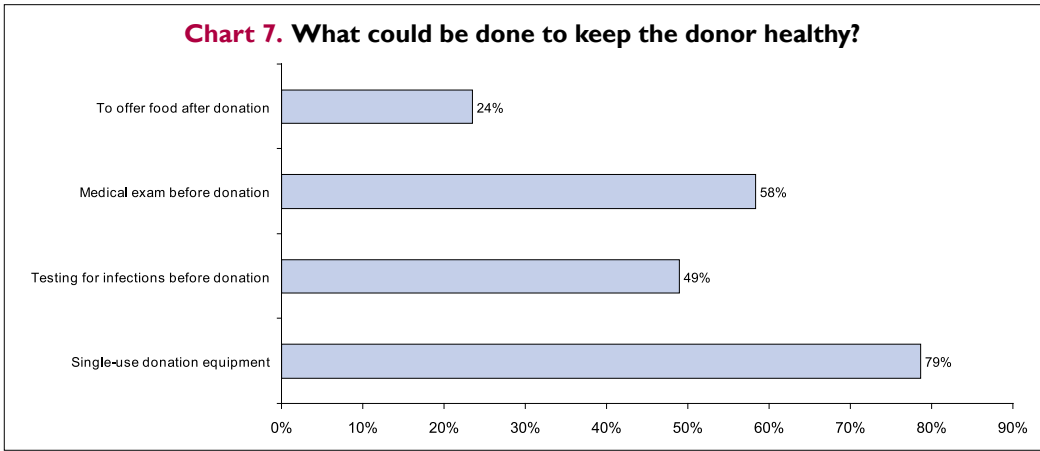

Donor and Recipient Health

In general, the respondents were concerned about the health of the donor. More than half (53%) of them thought something could happen to the donor, mainly that the donor could get an infection and that donating could negatively affect their health status (Chart 6). Among non-donors who had been asked to donate, the reason most often cited for refusing was fear of getting an infection. This is a major misconception because in Moldova donations have been 100% safe since 2001 when single-use donation supplies were institutionalized. Surprisingly, there were no major differences in knowledge about safety between donors and non-donors, which reveals another gap in donor education, even when blood service staff have direct access to their clients.

At the same time, most of the respondents correctly mentioned the single most important method for preventing the transmission of infections at donations: 79% said single-use equipment will prevent the donor from getting infected. Other methods to protect the donor's health were also known to the respondents such as a medical exam before donation (27%) and blood screening for infections (23%) (Chart 7). This does not reflect the fear expressed in the previous question which might indicate either a lack of knowledge about the facilities of Moldovan blood centers or a lack of trust in the services.

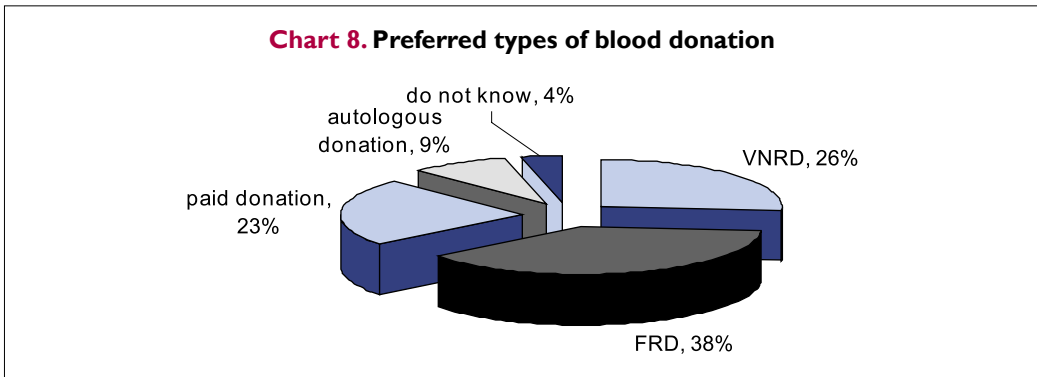
ATTITUDES TOWARD BLOOD DONATION

Donation

The majority of those interviewed felt donating blood was a good deed as 86% had a positive opinion, 12% were neutral and only 1% had a negative opinion about blood donations. Despite this fact, only 34% of non-donors intended to donate blood in the future, and 51% aged 18–29 years would do so. When asked why people do not donate, the most commonly cited reasons were because of sickness (39%), fear (27%), age (12%) and low awareness levels (11%). Other reasons were mentioned less than 10% of the time.

Preferred Types of Donation

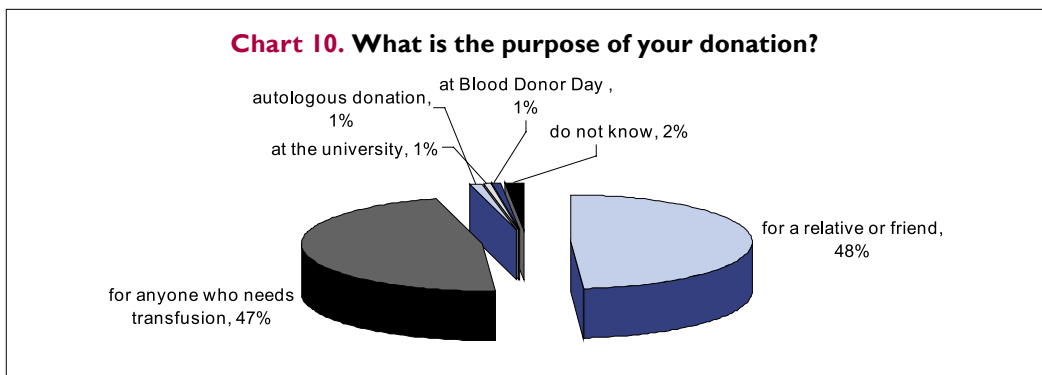
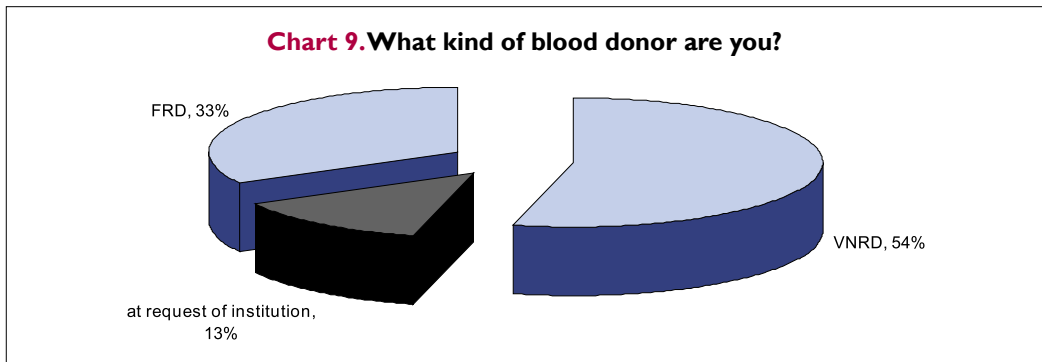
Regarding the types of blood donation, 37% of respondents thought the best option was the request of a relative or a friend followed by non-remunerated, voluntary donations (26%), paid donations (23%) and autologous donations (9%) (Chart 8).

Most respondents had difficulties differentiating between types of donations, especially between VNRD and FRD (Chart 9). Some donors identified themselves as VNRD (54%), but when asked about the purpose of their donation, 48% said it was for a relative or a friend (Chart 10). Another 13% had donated 15–20 years ago at the request of an institution or a leader which also indicates confusion regarding the concept of voluntary blood donations. Regarding the intent to donate in the future, 33% of non-donors mentioned they would donate, “if someone asked personally,” and 1.2% said they would donate if a relative asked though no such response option was included on the questionnaire. It appears that people expect to be asked to donate by people they know rather than by blood service staff.

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Remuneration

Most respondents thought that donors received something in exchange for their blood in some situations (45%) or always (14%), and only 16% thought they did not receive anything. Of those who thought donations were remunerated, 36% thought the payment was money, 32% thought it was food, 20% cited moral satisfaction and 8% said gifts. Again, there was some confusion in differentiating between incentives (such as reimbursement for transportation, snacks after donating) and remuneration as “donor appreciation” was also considered as remuneration for donating blood.

Focus groups discussions have shown the same confusions among blood donors and recipients about types of blood donation and expectations to receive benefits or money after donation, which indicate that establishing an all voluntary non-remunerated system could be more difficult than the survey results indicate (see in the text box below).

Table 1. Highlights of Focus Group Discussions on Preferred Types of Donation and Benefits for Blood Donors

Similar to the findings of the survey, this qualitative research showed that both blood donors and recipients named family replacement and paid donations as the best options for donating blood. The conclusion is, therefore, that current blood donors themselves do not value the benefits of voluntary nonremunerated donations (VNRD) and that a lot of educational efforts would be needed to change current attitudes and expectations that donating blood will bring tangible rewards.

“Every blood donation is good: paid donations are good, and when someone asks you, and when you go by yourself. The one that asks you to donate has to ‘thank you’ somehow. On the other hand, the ones that need it most already have big expenses, and then they need to pay for donors!”/VNRD, f., 53 yrs, constructor, rural

Focus group participants also emphasized maintaining the two-days off work benefit and even paying for blood donations. With some exceptions, most people do not expect to get paid if they donate for a relative or a friend, but donors would expect to be paid if they donated just for the national blood supply. Even when it was explained that the safest method to donate blood is VNRD, people feel this is not applicable to Moldova because the country is so poor. This expectation poses a significant challenge for transitioning to a 100% VNRD system and should be taken into account when designing a donor recruitment strategy.

“If a blood donor does not receive money from the blood center or the clinic, at least he should get two days off work, to have at least some incentive.” f., 53 yrs, clerical work, urban

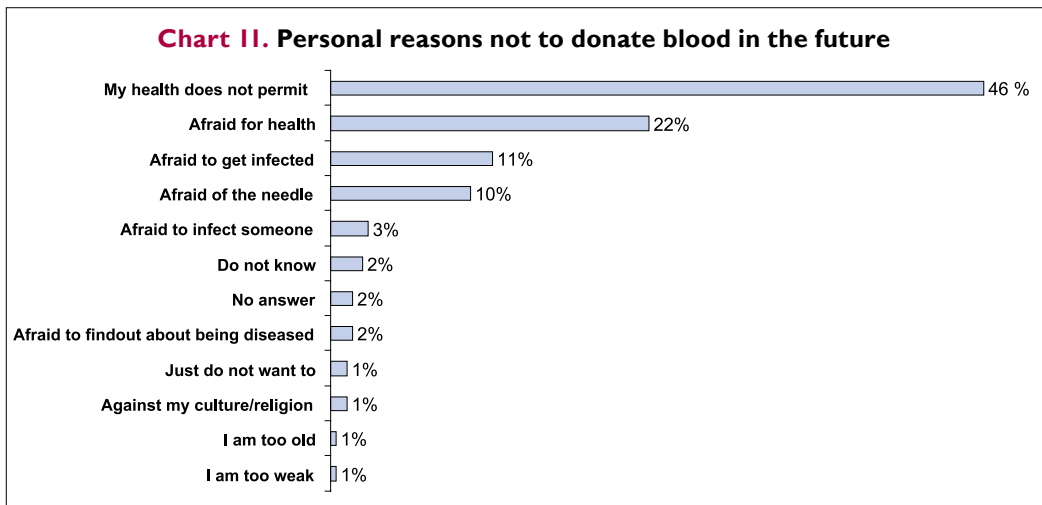
“European countries are developed, and there the donors can afford to donate blood voluntarily. I mean they have good salaries. In our country, we have to think about tomorrow, how to make money, how to support ourselves.”VNRD, m., 54 yrs, unemployed, rural

“ Donors should be paid. I know in Balti a donor receives 100 lei (US\$8) and in Chisinau 300 lei (US\$26). This money is offered informally by the relatives to the donors.” recipient, m., 46 yrs, driver, urban

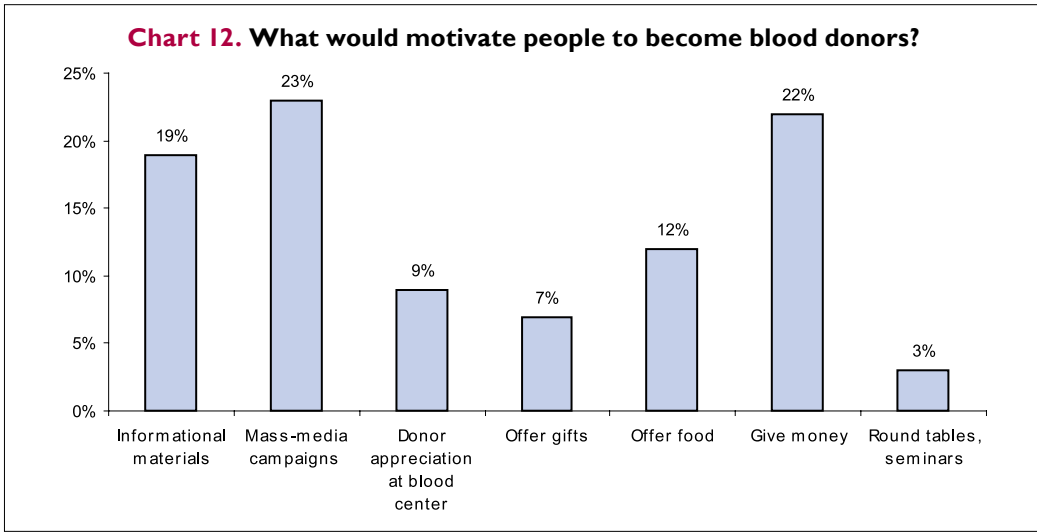

Motivating Factors to Donate Blood in the Future

When the respondents who had never donated blood (n=410) were asked what would motivate them personally to do so in the future, the most common responses were, “if someone would ask me” (33%) and getting more information about the necessity to donate blood (12%). Factors related to customer service in the blood centers were not significant (Chart 11). These respondents did not cite money as a motivating factor which is very important to note when designing the donor recruitment program.

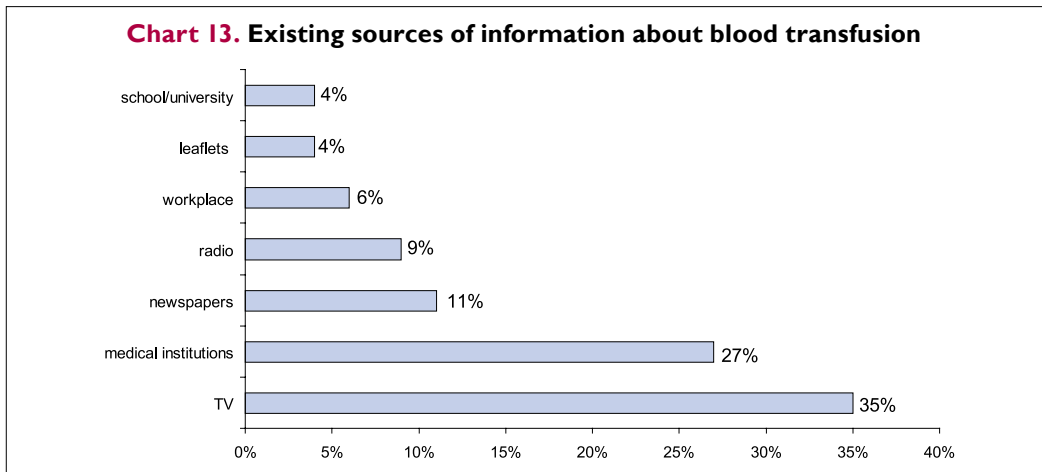
On the other hand, when donors and non-donors were asked what would motivate other people to donate blood, mass media campaigns, money and informational materials were considered to be the most important interventions (Chart 12).

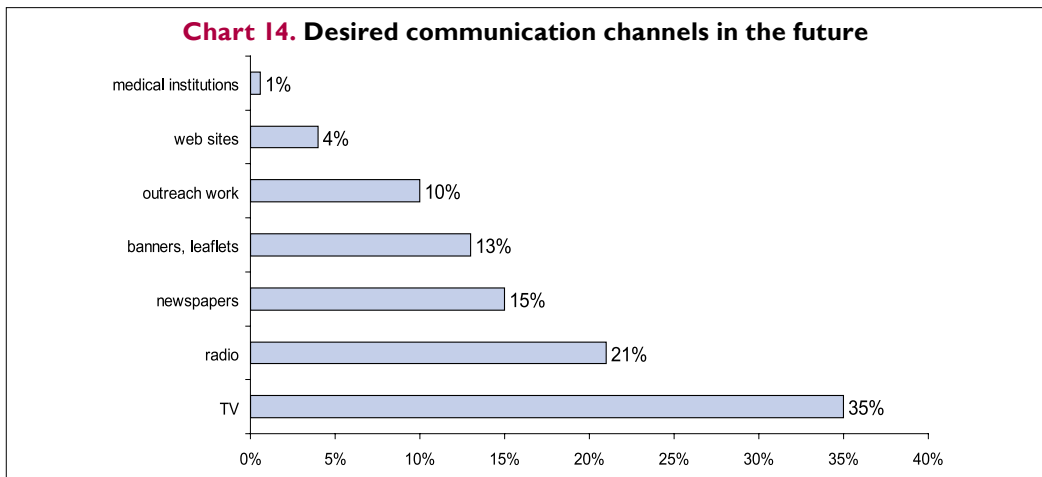
If the respondents were personally to try to convince someone to donate blood, they would use the following messages: “You can save someone’s life,” (22%) “Please help me or your relative/ friend,” (11%) “Let’s do a good thing,” (6%) and “This is very important,” (5%). A total of 5% would offer money, and 28% would not know what to say.

METHODS OF COMMUNICATION

Only 33% had ever heard or seen messages regarding blood donation. Of those who had (n=232), half did not remember what was said, some mentioned saving someone's life (17%), others mentioned it was just a request to donate (13%), and a few said, "It is good and harmless to donate" (3%) and that, "The blood supply is small" (2%). Among the places where messages were seen, the top three mentioned were TV (35%), medical institutions (27%) and newspapers (11%) (Chart 13).

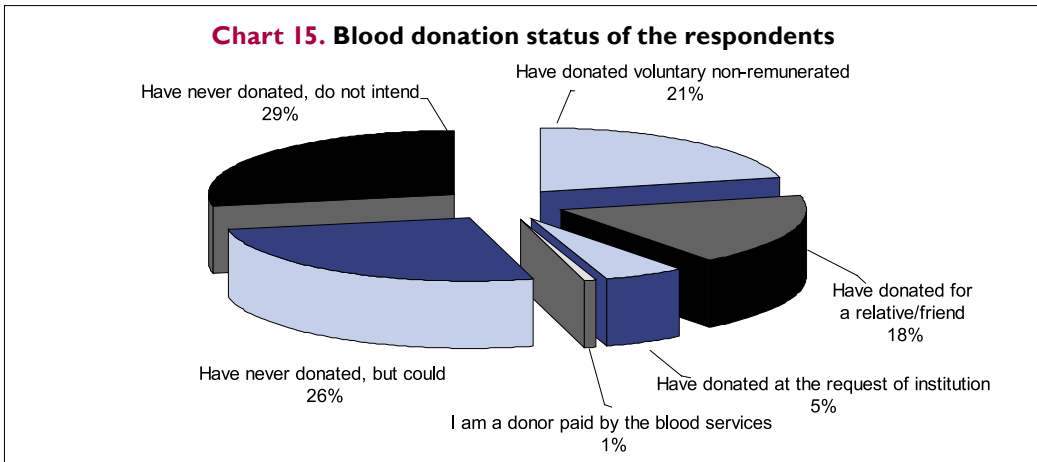
When asked about the best sources for future communication campaigns, TV, radio and newspapers were the most popular (Chart 14).

BLOOD DONATION PRACTICES

General Information about the Blood Donation Experiences of the Sample

Almost half of the respondents (42%) had ever donated blood; of those 46% were FRD and 48% were VNRD. One fourth (26%) had never donated but would be able to do so, and 28% of respondents had never donated and did not intend to do so (Chart 15). The socio-demographic characteristics of donors and non-donors were significantly different. Typical donors were older (45 versus 35 years), male (61% versus 34%), married (78.6% versus 59.8%), employed (56% versus 42%) and had university degrees (29% versus 22%). Only 12% in the age group 18–29 had previously donated blood compared with 60% in the age group 50–60. A total of 23% of respondents had ever received blood or blood products.

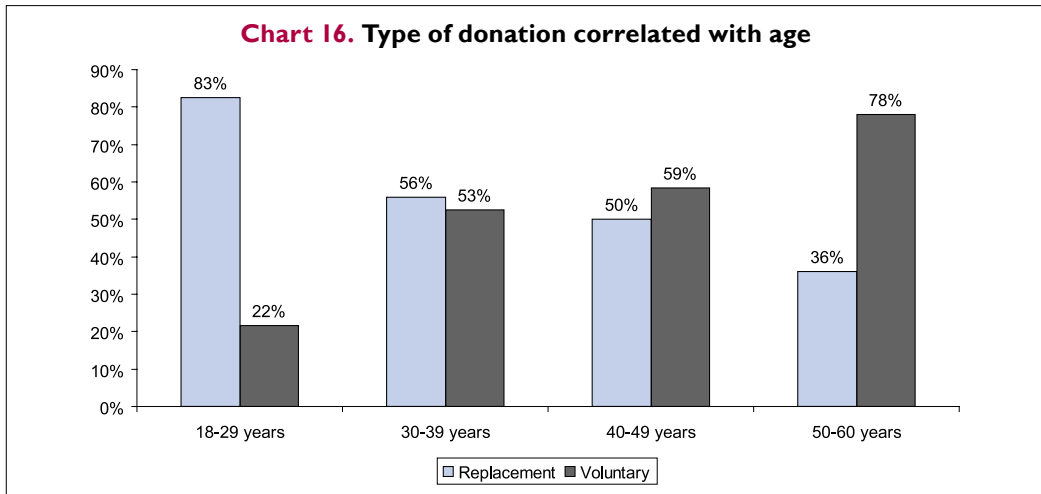
Note: the question is multiple choice, thus the results are cumulated and weighted to 100%

Practices of Blood Donors

The practices of those respondents who had donated blood (n=290) were assessed in detail. The mean age at first donation was 24 years and the median age was 22 years. A mean of 21 years had lapsed since the year of first donation. The purpose of donation was usually, “for anyone who needs blood” (53%) or, “for a relative/friend” (41%). The reason for donating the first time was because, “someone has asked” (42%), it was voluntary (29%) or, “in an organized manner from the workplace or university” (26%). Only 2% had donated to earn extra vacation days.

An interesting correlation was observed: a significant proportion of donors had received blood products compared with non-donors (45% versus 7%). Also, the

type of donor correlated with age: younger people were less likely to be VNRD (Chart 16). This shows again that FRDs are a relatively new phenomenon and that older respondents were used to voluntary, non-remunerated donations.

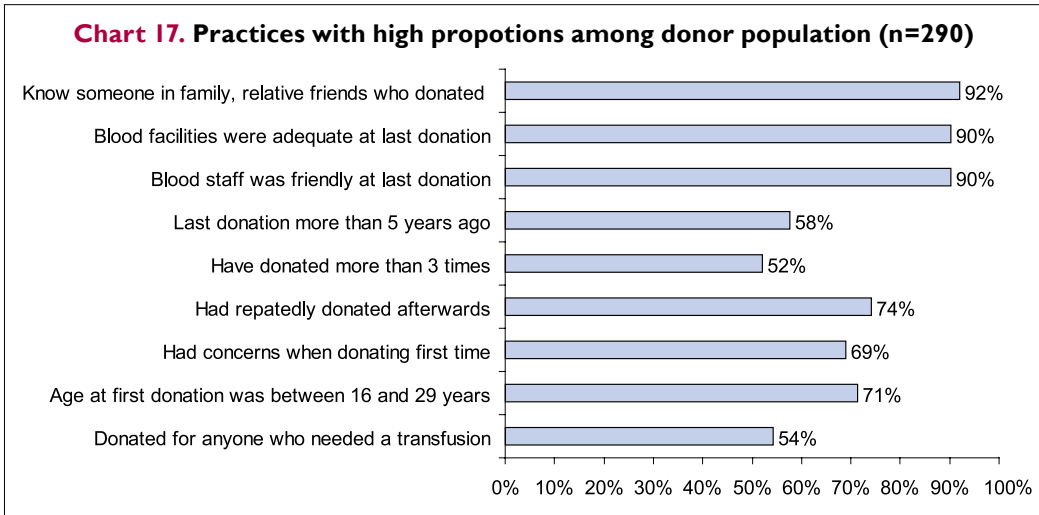

Note: the question is multiple choice, thus the results are cumulated and weighted to 100%

Most of the donors did not have concerns when they first donated (69%). Of the third who did, most concerns were general such as general fear (34%), fear of fainting (21%), fear of pain (13%) and fear of medical institutions (7%). A total of 19% were afraid of acquiring transfusion-transmissible infections. Donors had high opinions about blood services and the staff of the blood centers as 90% considered that the blood staff was friendly and the facilities were adequate.

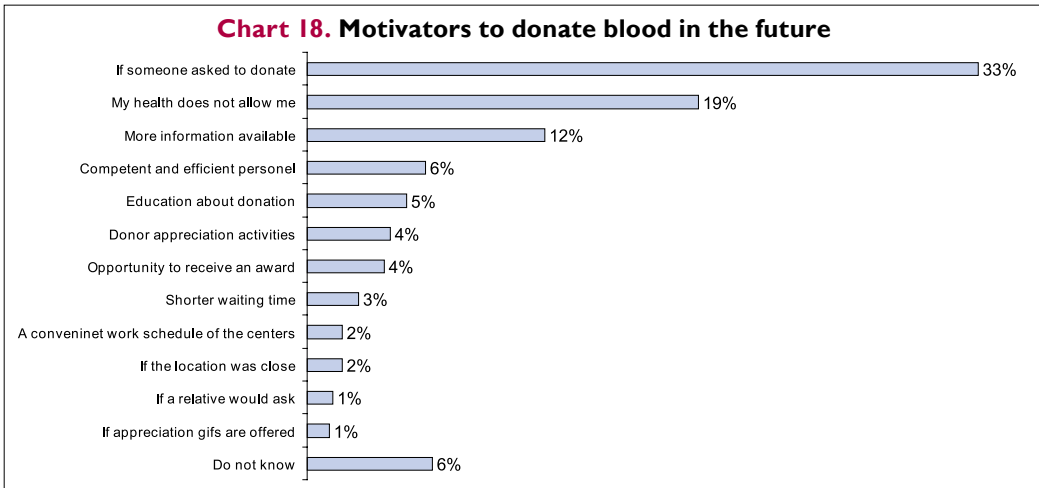
Less than a quarter (24%) had donated blood more than once in the same year of their first donation while 37% had donated again after more than a year and another quarter (26%) had not donated again. More than half had donated blood three or more times (52%). Another interesting fact is that 58% had donated more than five years ago and only 31% had done so within the past five years (including only 9% in the past year).

Regarding the immediate social network of donors, the majority (92%) knew someone in the family or among relatives or friends who had donated blood: 35% had friends, 22% had relatives and 27% had family members. This shows that blood donation is widely known and practiced in the general population (Chart 17).

Practices of Non-donors

For those respondents who had not donated blood (n=410), information regarding their reasons for not donating and motivation to donate were assessed in detail. By far, the main reason for not donating was, “because no one has asked,” (40%) followed by, “the doctor recommend that I do not donate,” (14%) and “afraid of diseases” (8%) (see the following table).

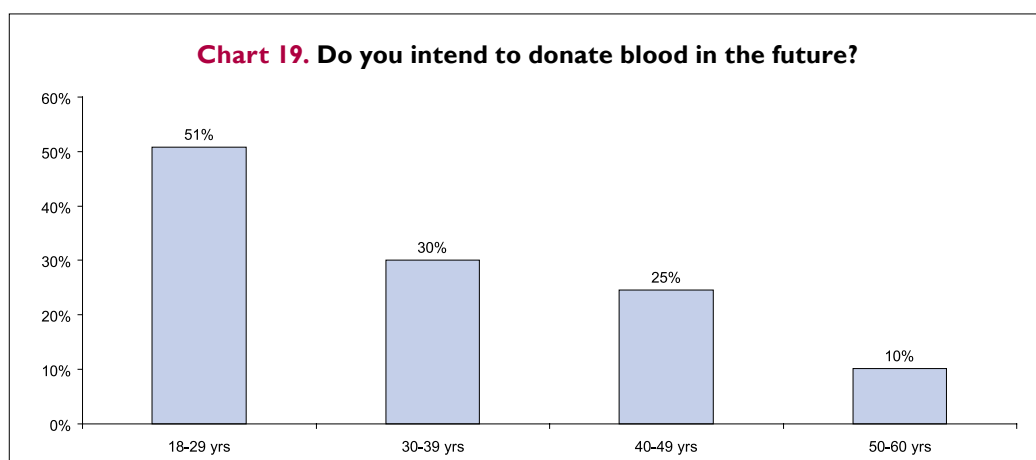
Note: the question is multiple choice, thus the results are cumulated and weighted to 100%

Table 2. Reasons for Not Donating among Respondents Who Had Never Donated

Why you have not donated blood?	1 st reason	2 nd reason	3 rd reason
No one has asked	48%	15%	11%
Doctors have recommended that I not donate	23%	11%	5%
Fear (general and specific)	8%	24%	28%
Afraid of acquiring blood borne infections	5%	13%	17%
Did not know it was necessary to donate blood	6%	11%	5%
No information about blood donation	1%	7%	7%
Inconvenient services	1%	4%	9%
Negative opinions about blood services	1%	5%	6%

Among those who gave reasons other than, “no one has asked” (n=186), only 30% had ever been asked to donate blood. When asked to donate, they did not for the following reasons: “afraid to harm my health,” (38%) fear (19%), “afraid of acquiring infections,” (15%) and “my health is poor” (15%).

When non-donors were asked if they intended to donate in the future, only 34% answered positively, 52% answered negatively and 14% were not sure. There was, however, a significant difference in intention among age groups: 51% of those aged 18–29 intended to donate with only 10% in the age group 50–60 (Chart 19).

Those who did not intend to donate in the future (n=214) have mentioned the following reasons:

“My health does not allow,” (46%) “concerned for health,” (22%) “afraid of acquiring infections,” (11%) and fear of the procedure (10%) with other reasons scoring less than 5%.

The majority of non-donors (79%) knew someone who had donated blood in their families or among relatives or friends: 29% had friends, 17% had relatives and 32% had family members. The proportions were lower than among donors, but it shows that regardless of blood donor status, awareness about blood donation and knowing someone who had ever donated is high in the general population.

CONCLUSION

The knowledge about blood, blood component use and donor eligibility is quite high in Moldova, but there are several misconceptions that need to be addressed in the communication strategy of the blood service: donating blood is safe for the donor; no infections can be transmitted in the process. Blood components are safe for recipients as well. In the past six years, all blood has been screened for transfusion-transmissible infections using the same standards and in a centralized manner, and no cases of infections transmitted through blood have been registered.

The attitudes expressed by people were positive about the act of donating blood, but there were fears of various origins about the process. Respondents also expressed confusion about the difference between incentives and payment and about the difference between VNRD and FRD. Most respondents favor FRD and only one quarter considers VNRD to be the best option to donate blood. These findings pose some difficulties in switching to a 100%VNRD system; step-by-step strategies to switch from FRD to VNRD should therefore be employed.

Almost half the respondents had donated blood with equal shares of VNRD and FRD, but many had donated more than five years ago. There were socio-demographic differences between donors and non-donors as well in that only 10% of those aged 18–29 had donated blood compared with 60% among those 50–60 years of age. Nevertheless, half of those aged 18–29 intended to donate blood in the future. These findings prove that people were in the habit of donating blood but that it is not the case anymore. Effective efforts to promote voluntary blood donation should target youth.

APPENDIX I. SURVEY QUESTIONNAIRE

Blood Donation Kap Survey Guide To Interview Informants (Donors And Non-donors)

April 2007

Operator code |__|__|__|

QUESTIONNAIRE NUMBER |__|__|__|

DATE: |__|__| |__|__| 2007

INTERVIEW START TIME : |__|__|:|__|__|

Informed consent Blood Donation KAP Survey

Dear participant,

CSCSG, together with USAID's PPHP conduct a survey regarding knowledge attitudes and practices towards blood donation in Moldova.

Introduction: My name is .....We are interviewing people in this area in order to assess people's knowledge, attitudes and practices relating to blood donation in Republic of Moldova. The information collected is useful for recommending appropriate strategies in strengthening interventions that seek to ensure that blood is safe in this country.

Confidentiality and Consent: Your answers are anonymous. Your name will not be written on this form, and will never be used in connection with any of the information you tell me. You do not have to answer any questions that you do not want to answer, and you may end this interview at any time you want to. However, your honest answers to these questions will help us better understand what people think, say and do in regard to blood donation. We would greatly appreciate your help in responding to this survey. The survey will take about 15-20 minutes to ask and respond to the questions. Would you be willing to participate?"

(Signature of interviewer certifying that informed consent has been given verbally by respondent)

CHECKED BY SUPERVISOR: Signature _____ Date _____

SECTION I: background characteristics

Q101	What is your age?	___ __ years old	If >18 and <60, continue
Q102	Have you ever received blood?	YES 1 NO 2 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q112	Which of the following applies to you?	NEVER DONATED, NO INTENTION 1 NEVER DONATED, WOULD DONATE 2 RECENT VOLUNTARY NON-REMUNERATED DONOR 3 RECENT FAMILY REPLACEMENT DONOR 4 COMMERCIAL DONOR 5	Section 3 Section 3 Section 2 Section 2 Section 2

SECTION 2: ever donated blood

No.	Questions and filters	Coding categories	Skip to
Q201	How many times have you donated blood?	1 TIME 1 2 TIMES 2 3 TIMES 3 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q202	Which of the following describes the type of blood donation (s) you have made?	DIRECTED TO FAMILY MEMBER OR FRIEND 1 DESIGNATED FOR GENERAL PUBLIC 2 AUTOLOGOUS TRANSFUSION 3 OTHER _____ 4 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q203	How old were you when you made your FIRST blood donation?	YEARS [_ _] DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q204	Why did you donate blood FIRST time?	VOLUNTEERED 1 RELATIVE OR FRIEND WAS SICK 2 FOR THE BENEFITS (FREE DAYS) 3 FOR MONEY 4 HIGHER SELF APPRECIATION 5 INTERESTED IN GETTING TEST RESULTS 6 OTHER _____ (SPECIFY) 7	
Q205	Did you have any concerns/fears when you first donated blood?	YES 1 NO 2 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	► Q207 ► Q207 ► Q207
Q206	What were your main concerns?	ACQUIRING HIV or other infection 1 INFECTING SOMEONE ELSE 2 AGAINST YOUR CULTURE 5 FAINTING 6 UNCERTAIN 7 PAIN 10 NEEDLE 11 RELIGION 12 OTHER _____ 13 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q207	After your first blood donation, how long was it until your NEXT donation?	NOT DONATED BLOOD AGAIN 1 WITHIN 3 MONTHS 2 4-6 MONTHS 3 7-10 MONTHS 4 MORE THAN 1 YEAR 5 DO NOT REMEMBER 6 DO NOT KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q208	When did you donate blood LAST time?	WITHIN LAST YEAR 1 1-5 YEARS AGO 2 MORE THAN 5 YEARS AGO 3 DO NOT KNOW 8 NO RESPONSE 9	

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q208	How did you find the personnel that assisted you with blood donation LAST time?	FRIENDLY 1 UNFRIENDLY 2 UNCERTAIN 3 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q209	How did you find the facilities at the place you donated blood?	ADEQUATE 1 INADEQUATE 2 UNCERTAIN 3 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q210	How did you find the environment in which you donated blood?	FRIENDLY/CONDUCTIVE 1 UNFRIENDLY 2 UNCERTAIN 3 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q211	To your knowledge, which of your family members, if any, have ever donated blood? [MULTIPLE RESPONSES POSSIBLE]	PARENTS 1 SPOUSE 2 CHILDREN 3 SIBLING 4 EXTENDED FAMILY (E.G UNCLAS, AUNT) 5 NONE 6 UNCERTAIN 7 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	

SECTION 3: never donated blood

No.	Questions and filters	Coding categories	Skip to
Q301	Why have you never donated blood? [TICK AND ALSO RANK TOP THREE FACTORS] [3 RESPONSES POSSIBLE]	NEVER BEEN ASKED TO DONATE 1 DID NOT KNOW THAT BLOOD DONATION IS NECESSARY 2 INFORMATION ON BLOOD NOT AVAILABLE 3 WORRIED OF DISEASES 4 CANNOT STAND SIGHT OF BLOOD 5 FEAR 6 DOCTOR ADVISED AGAINST DONATION 7 BTS STAFF DEFERRED 10 HEARD NEGATIVE THINGS ABOUT ORGANIZATIONS ORGANIZING BLOOD DRIVES 11 DONATION LOCATION FAR 12 DONATION TIMES NOT CONVENIENT 13 WAITING TIME TO DONATE TOO LONG 14 STAFF IN DONATION POINTS INEEFFICIENT AND INCOMPETENT 15 WAITING FOR FAMILY OR FRIEND TO BE NO GIFTS GIVEN 16 JUST DO NOT WISH TO DONATE 17 DO NOT LIKE NEEDLES 18 TOO BUSY 19 OTHER _____ 20 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	RANK [ ] [ ]
Q302	Have you ever been asked to donate blood?	YES 1 NO 2 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	▶ Q303 ▶ Q304 ▶ Q304

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q303	Why did you not donate the blood when you were asked to?	FEAR OF ACQUIRING HIV/ other infections 1 INFECTING SOMEONE ELSE 2 FEAR TO DAMAGE HEALTH 3 AGAINST YOUR RELIGION 4 FEAR OF FAINTING 5 ABSTRACT FEAR 6 UNCERTAIN 7 OTHER 10 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q304	Do you ever intend to donate blood in future?	YES 1 NO 2 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q305	Which of the following factors would motivate you to become a blood donor? [TICK AND RANK TOP THREE FACTORS]	ASK ME TO DONATE 1 MORE INFORMATION ON NEED TO DONATE BLOOD 2 READING OR VIDEO/LISTENING MATERIAL 3 PROGRAM FOR RECOGNITION OF DONORS 4 EFFICIENT AND COMPETENT STAFF 5 CONVENIENT DONATION LOCATION 6 CONVENIENT DONATION TIMES 7 SHORTER DONATION TIME 10 GIFT TO SHOW AM PART OF DONATION CAMPAIGNS 11 CHANCE TO WIN PRIZE 12 DISCOUNT COUPON FROM LOCAL MERCHANT 13 MY HEALTH DOES NOT ALLOW 14 OTHER _____ 15 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	[ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q306	Why would you not wish to donate blood in future?	FEAR OF HIV INFECTION 1 FEAR OF INFECTING SOMEONE ELSE 2 FEAR OF LEARNING MY HIV STATUS 3 AGAINST MY RELIGION 4 FEAR TO DAMAGE HEALTH 5 FEAR OF PROCEDURE 6 UNCERTAIN 7 OTHER 10 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q307	To your knowledge, which of your family members, if any, have ever donated blood? [MULTIPLE RESPONSES POSSIBLE]	PARENTS 1 SPOUSE 2 CHILDREN 3 SIBLING 4 EXTENDED FAMILY (E.G UNCLAS, AUNT) 5 NONE 6 UNCERTAIN 7 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	

SECTION 4: knowledge about blood transfusion

No.	Questions and filters	Coding categories	Skip to
Q401	What blood types are there?	(I II III IV) A, B, O, AB 1 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ 0 _____ 0	
Q402	Which blood type are you?	(II) A 1 (III) B 2 (I) O 3 (IV) AB 4 DO NOT KNOW THE BLOOD TYPE 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ 0 _____ 0	

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q403	Why do certain people need a blood transfusion?	DISEASE 1 ACCIDENT 2 SURGERY 3 DELIVERY 4 EMMERGENCIES/DISASTERS 5 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ 0	
Q404	Can a person get infected with a disease by receiving blood?	YES 1 NO 2 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q405	Which disease? [MULTIPLE RESPONSES POSSIBLE]	AIDS/HIV 1 HEPATITIS B/C 2 SYPHILIS 3 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ 0	
Q406	How often can blood be donated?	WEEKLY 1 MONTHLY 2 EVERY 3 (THREE) MONTHS 3 EVERY 6 (SIX) MONTHS 4 ANNUALLY 5 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ 0	
Q407	Who can donate blood? [Multiple answers possible, Rank top 3]	MEN 1 WOMEN 2 YOUNG 3 OLD 4 VULNERABLE GROUPS (IDU, CSW) 5 HEALTHY 6 DISEASE 7 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ _____ 0	

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q408	Who CANNOT donate or should not donate blood? [Multiple answers possible, Rank top 3]	MEN	1	
		WOMEN	2	
		YOUNG	3	
		OLD	4	
		Risk groups (IDUs, CSWs)	5	
		HEALTHY	6	
		DISEASE	7	
		CULTURE	10	
		RELIGION	11	
		DON'T KNOW	8	
NO RESPONSE	9			
OTHER	_____			
	_____			
	_____			
	_____	0		

SECTION 5: attitude towards blood donation

No.	Questions and filters	Coding categories	Skip to		
Q501	What do you think about blood donation?	GOOD	1		
		BAD	2		
		NEUTRAL	3		
		DON'T CARE	4		
		DON'T KNOW	8		
		NO RESPONSE	9		
		OTHER	_____		
			_____		
			_____		
			_____		0
Q502	Why do certain people donate blood and others do not?	AGE	1		
		SEX	2		
		DISEASE	3		
		KNOWLEDGE	4		
		CULTURE	5		
		RELIGION	6		
		DON'T KNOW	8		
		NO RESPONSE	9		
		OTHER	_____		
			_____		
	_____				
	_____	0			

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q503	In your opinion, what is the best way to donate blood?	VOLUNTARY NON-REMUNERATED 1 AT THE REQUEST OF RELATIVES 2 PAID DONATIONS 3 AUTOLOGOUS TRANSFUSION 4 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q504	Do people who donate blood receive something in exchange?	YES 1 YES IN SOME CASES 2 NO 3 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	► Q505 ► Q505 ► Q506 ► Q506 ► Q506
Q505	What do they receive in exchange? [MULTIPLE RESPONSES POSSIBLE]	MONEY 1 FOOD 2 GIFTS 3 MORAL SATISFACTION 4 OTHER 5 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ _____ _____ 0	
Q506	In your opinion, what could be done in order to have more people donating blood? [3 RESPONSES POSSIBLE]	INFORMATIONAL MATERIALS 1 MASS MEDIA CAMPAIGNS 2 DONOR APPRECIATION FROM MEDICAL STAFF 3 GIFT GIVING 4 FOOD 5 MONEY 6 ROUND TABLES SEMINARS 7 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ _____ _____ 0	
Q507	Can something happen to the person who donates blood?	YES 1 NO 2 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	► Q508 ► Q510 ► Q510 ► Q510

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q508	What can happen?	CONTRACT DISEASE 1 TEMPORARILY WEAKENED 2 LOSS OF HEALTH 3 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ _____ 0	
Q509	What could be done to maintain donor's health? DO NOT READ RESPONSES. 3 ANSWERS POSSIBLE	SINGLE-USE EQUIPMENT 1 TESTING FOR INFECTIONS BEFORE DONATION 2 MEDICAL EXAM BEFORE DONATION 3 OFFER FOOD AFTER DONATION 4 OTHER _____ DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	
Q510	If you had to convince a person to donate blood, what would you say to convince him/her?	DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ _____ 0	

SECTION 6: communication channels

Q601	Have you ever seen or heard messages about blood donation?	YES 1 NO 2 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9	► Q602 ► Q604 ► Q604 ► Q604
Q602	What could be seen or what did the message say?	DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ _____ 0	► Q604
Q603	Where did you see or hear those messages?	Health setting 1 Written media 2 School/college 3 TELEVISION 4 RADIO 5 DON'T KNOW 8 NO RESPONSE 9 OTHER _____ _____ _____ 0	

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Q604	What would be the best way to disseminate messages about blood donation?	RADIO	1
		TELEVISION	2
		WRITTEN MEDIA	3
		OTHER PRINTED MEDIA	4
		INTERPERSONAL	5
		BANNERS	6
		DON'T KNOW	8
		NO RESPONSE	9
		OTHER _____	
		_____	0

Section D. socio demographics

D1	Gender	Male	1
		Female	2
		No response	99
D2	What is your education level?	Never went to school	1
		Primary school	2
		8 grades or less	3
		High school or equivalent	4
		University level	5
		Graduate level	6
D3	Civil status?	Single	1
		Married	2
		Live in partnership	3
		Separated	4
		Divorced	5
		Widowed	6
		Other	[ ]

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

D4	Ethnic background?	Moldovan / Romanian	1	
		Russian	2	
		Ukrainian	3	
		Bulgarian	4	
		Gagauz	5	
		Roma	6	
		Mixed	7	
		Other	8	
		No response	99	
D5	Are you employed at present?	Yes	1	▶ D6 ▶ D7
		No	2	
D6	What is your main occupation at present?	Higher public servant	1	
		Lower public servant	2	
		Manager	3	
		Qualified professional (teacher, physician etc.)	4	
		Unqualified professional (seller etc.)	5	
		Workers, service area	6	
		Agriculture	7	
		Self-employed	8	
		Unemployed, registered iwth unemployment agency	9	
		Unemployed, not registered iwth unemployment agency	10	
		Student	11	
		Retired/Disabled	12	
		Maternity leave	13	
		OTHER	□□□	

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

D7	What is your average monthly income?	300 or less MDL			1
		301-1000 MDL			2
		1001 - 3000 MDL			3
		3000 - 10000 MDL			4
		More than 10000 MDL			5
		Do not know			88
		No response			99
D8	Which of the following objects you have in your household?		Da	Nu	NR
		Running water	1	2	9
		TV set	1	2	9
		Natural gas	1	2	9
		Electricity	1	2	9
		Car	1	2	9
		Fixed telephone	1	2	9
		Mobile telephone	1	2	9
		Washing machine	1	2	9
		Video/DVD	1	2	9
		Radio	1	2	9
		TV with own receiver	1	2	9
		Cable TV	1	2	9
		TV dish	1	2	9
		Refrigerator	1	2	9
Computer	1	2	9		
D9	Main material of the walls	Cement			1
		Stone			2
		Bricks			3
		Clay			4
		Wood			5
		Other _____			[ ]
		DK/NR			9

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

D10	Main material of the floor	Natural	1	
		Wood	2	
		Finished floor	3	
		Vinyl	4	
		Ceramic tiles	5	
		Cement	6	
		Carpet	7	
		Other _____	[ ] [ ]	
		DK/NR	9	
D11	<i>Main material of the roof</i>	Metal	1	
		Wood	2	
		Calamine fiber	3	
		Ceramic tiles	4	
		Cement	5	
		Roofing shingles	680	
		Other _____	[ ] [ ]	
		DK/NR	9	
D12	Residence	Urban	1	
		Rural	2	
D13	Name of the site	_____		
D14	District			

Interview end time : [ ] [ ] : [ ] [ ]

**Ask informant if there is anything else he/she would like to tell you.
Note comments here.**

THANK INFORMANT AND FINISH THE INTERVIEW

APPENDIX 2. FOCUS GROUP GUIDE

FOCUS GROUP GUIDE For blood donors

Stages	Questions
1. INTRODUCTION (15')	▪ Each respondent's presentation: age, occupation, hobby and aspirations. ▪ Where do they live, work? ▪ Educational level
2. GENERALITIES ABOUT BLOOD DONATION (20')	• Each respondent describes his knowledge about the domain (in general lines, spontaneously) • What comes to your mind when you hear people talking about blood donation? • What are the people motivations to donate blood? (Try to write down motivations in the order of importance) • In your opinion what are the factors (economic, social, cultural, traditional, gender, age, health, AIDS) impeding people to donate blood? <i>Why? Concrete examples please.</i>
3. PERSONAL EXPERIENCE IN BLOOD DONATION (35')	• How many times have you donated blood? When did you give blood for the first time, for the last time? How many times have you donated blood? • What motivated you to donate blood? • Where did this procedure take place? <i>Try to develop your answer: location, personnel, procedure</i> • Would you like to donate blood in the future? In what cases? What could motivate you? • Would you be interested to find out how donated blood is used? (Yes/No. Why?). • Do you think the population have any fears/concerns while donating blood? <i>Why? Your arguments, please.</i> • Did you personally have any fears/concerns while donating blood? What were your concerns? <i>Your arguments please.</i> • Do you think a blood donor can acquire some illness while donating blood? <i>(The correct answer is that blood donors can not acquire illnesses while donating blood, so if the answer is "Yes", please give arguments)</i> • Would you prefer to have some entertainment while you donate blood (ex. TV, music, radio), or some more quiet environment? <i>Your arguments, please.</i>

4. FREQUENCY AND MOTIVATION TO DONATE BLOOD. (45')	▪ In your opinion how many times per year a person can donate blood? <i>Your arguments please.</i> ▪ Do you think are there persons who should never donate blood? <i>Your arguments please.</i> ▪ Are there persons who should permanently donate blood? <i>Your arguments please</i> ▪ Do you think there are periods in the life of a person when he/she shouldn't donate blood? <i>Why? Your arguments please</i> • How do you think, which is the best way of donating blood? <i>List them (Voluntary unpaid blood donation, Donation at relatives'/friends'/acquaintances' request, Paid blood donation, Autologous blood donation). Why? Your arguments please.</i> • Have you been rewarded for donating blood? By whom? If yes, how were you rewarded? Did you expect a reward? • Do you think blood donors should receive a reward for donating blood? <i>Your arguments please.</i> Which would be the ways to reward donors? • Do you think the persons who receive donors' blood are interested to know who has given blood for them? If yes, why would they be interested to know that?
WAYS OF DONOR RECRUITMENT AND ENCOURAGING THE POPULATION TO DONATE BLOOD (25')	Let us talk a little about the ways to attract and recruit potential blood donors • In your opinion which would be the ways to attract persons to donate blood? <i>Please, bring arguments, in the order of importance.</i> • Who do you think should promote blood donation? <i>Doctors and transfusion centers, local public administration, NGOs, the Red Cross, other community structures)</i> • What actions should be undertaken in this context? <i>Please give details.</i> • Do you think it is important the blood donor be granted a two days leave, or just a leave equal to the number of hours spent for his/her travel to the blood centre and for the time spent to donate blood? • What information the population should know in order to become potential donors? <i>Please give details.</i> • European directives recommend the states to be based on voluntary unpaid blood donation (this excludes rewarding persons with some number of days leaves, money, or other kinds of privileges; it includes only the compensation of the time spent for the travel to the blood center, the time spent to donate blood, and a light meal). What do you think about this? How realistic is <i>voluntary unpaid blood donation</i> in the Republic of Moldova?

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

6. SUGESTIONS (15')	▪ Do you think it is good for the country to base on local donors to cover national need for blood? If “No”, what alternatives are possible? ▪ What do you think on the possibility to import blood products from other countries? <i>Your arguments, please</i> ▪ If you were a person responsible for the Blood Transfusion Service, which could be the possible ways of functioning of the Service? ▪ What would you do in order to assure opportune, secure and safe blood transfusions?

FOCUS GROUP GUIDE **For medical staff**

Module	Questions
I. INTRODUCTION (15')	▪ Each respondent's presentation: age, occupation, hobby and aspirations. What are their professions?
Generalities about the clinical experience in use of blood products	▪ In your practice, have you prescribed blood components for your patients? ▪ In your personal practice, have you noticed post-transfusion reactions of any degree (even weak)? How often? ▪ To what extent do you think your institution is supplied with blood components, compared to the real needs (less than 50%, 50-80%, more than 80%)? ▪ To what extent do you trust in the safety of locally produced blood products? ▪ What's your opinion on pharmaceutical techniques as alternatives to blood components (ex. blood volume replacement solutions, erythropoietin for anemia treatment etc). ▪ Do you have access to upper mentioned alternative techniques (treatments) (<i>by access in this case we also mean financial access, insurance through an insurance company, etc</i>)? ▪ Do you think it is good for the country to rely exclusively on local donors to cover national need for blood? ▪ What do you think on the possibility to import blood products from other countries? <i>Your arguments, please</i> ▪ Are you satisfied with the interaction with the blood service (hospital blood service, national blood center)? Yes/no? Why? ▪ In case you have clinical indications for a blood transfusion, would you accept the procedure?

BLOOD DONATION IN MOLDOVA

Survey final report

Information about necessity of trainings and other legal acts	▪ Do you possess sufficient knowledge about clinical transfusiology? ▪ Are you satisfied with the training you have in the field of transfusiology? ▪ If not, what kind of trainings would you exactly need (themes)? ▪ Do you have sufficient literature and clinical recommendations in the field of transfusiology? ▪ Is it necessary a national guide on clinical indications to be in place? ▪ Do you need clinical protocols on transfusion of blood products?
2. GENERALITIES ABOUT BLOOD DONATION (20')	• Each respondent exposes his/her knowledge about this field (in general lines, spontaneously) • What comes to your mind when you hear about blood donation? • What are the people motivations to donate blood? (Try to write down motivations in the order of their importance). • In your opinion which are the (economic, social, cultural, traditional, gender, age, health, AIDS) factors impeding people to donate blood? <i>Why? Concrete examples, please.</i>
3. PERSONAL EXPERIENCE IN BLOOD DONATION (35')	• Have you ever donated blood? • How many times have you donated blood? How much time ago did your first and last donations take place? How many times? • What motivated you to donate blood? • Where did this procedure take place? <i>Try to develop your answer: location, personnel, procedure</i> • Do you think the population have any fears/concerns while donating blood? <i>Why? Please give arguments.</i> • Did you personally have any fears/concerns while donating blood? What were your concerns? <i>Why? Please give arguments.</i> • Do you think a blood donor can acquire some illness while donating blood? <i>(The correct answer is that blood donors can not acquire illnesses while donating blood, so if the answer is "Yes", please give arguments)</i> • Would you prefer to have any entertainments while donating blood (ex.TV,music,radio),or you would prefer more quiet environment? <i>Please provide arguments.</i>

4. FREQUENCY AND MOTIVATION FOR DONATING BLOOD. (45')	• What do you think is the society, people's general opinion with regard to blood donation and reception of blood components? • What is the most safe way of donating blood in your opinion? <i>Please enlist (Voluntary unpaid donation, Donation at the request of relatives/friends/acquaintances, Paid donation, Autologous donation) Why? Please provide arguments.</i> • European directives recommend states to rely on voluntary unpaid blood donation (this excludes rewarding persons with days-off, money, or rewarding relatives donors). Which is your opinion with regard to this method? • How realistic is it in the Republic of Moldova? • Do you think blood donors should be rewarded for donating blood? <i>Please provide arguments.</i> Which would be the ways to reward donors?
5. WAYS OF DONOR RECRUITMENT AND ENCOURAGING THE POPULATION TO DONATE BLOOD (25')	Let us talk a little about the ways to attract and recruit potential blood donors • In your opinion which would be the ways to attract persons to donate blood? <i>Please give arguments and rank them according to their importance.</i> • Who do you think should be responsible for the promotion of blood donation? <i>(doctors and transfusion centers, local public administration, NGOs, Red Cross, other community structures)</i> • What actions should be undertaken in this context? <i>Concretely</i> • What do you think, is it important to give more days-off to the donor or it is enough only to compensate the time related directly to travelling and donation. • What information the population should know in order to become potential donors? <i>Please give details.</i>
6. SUGGESTIONS (15')	▪ Would you like to work in the blood service? ▪ In case you would be in a position of taking decisions with regard to Blood Transfusion Service, how would you see its functioning? ▪ Do you think it is good for the country to rely on local donors to cover national need for blood? ▪ What is your opinion about the possibility to import blood products from other countries? <i>Please provide arguments.</i> ▪ What would you do to assure opportune, secure and safe blood haemotransfusions?

FOCUS GROUP GUIDE For blood recipients

Modules	QUESTIONS
1. INTRODUCTION (15')	• Presentation of each respondent: age, occupation, place of living, place of work, studies
Generalities about receiving sanguine products	• How many times have you been subject to blood products transfusion? • Why have you been subject to blood transfusion? • Have you been asked to give your acceptance before transfusion? • Have you had any fears/concerns regarding blood transfusion? What did they consist in? • Have you tolerated the transfusion well? • Would you like to know who your donor was? If yes, why?
2. GENERALITIES ABOUT BLOOD DONATION (20')	• What comes to your mind when you hear about blood donation? • Which are the reasons of population to donate blood? (Try to rank, according to importance) • In your opinion which are the (economic, social, cultural, traditional, gender, age, health, AIDS) factors impeding people to donate blood? Why? Concrete examples, please. • How do you think, which are the criteria according to which a person can become a donor?

3. PERSONAL EXPERIENCE IN DONATION OF BLOOD (35')	• How many times have you donated blood? How much time ago your first and last donations took place? • What motivated you to donate blood? • Where did this procedure take place? Try to develop your answer: location, personnel, procedure • Have you ever been interested what happens to the blood you donate? Why? (In both cases). • Do you consider important that population has to be informed about what happens next with the donated blood? (both within the blood service and the real stories of some persons that benefited from blood products). Please provide arguments. Which are these ways? Stories about saved people • Do you think the population have any fears/concerns while donating blood? Why? Please give arguments. - Have you had personally any fears/concerns while donating blood? Why? Please give arguments. - Would you like to have any entertainments while donating blood (ex. TV, music, radio) or to be quiet? Please provide arguments.
4. FREQUENCY AND MOTIVATION FOR DONATING BLOOD (45')	What do you think, how many times/year can a person donate blood? Please provide arguments. • Do you think that exist people who shall never donate blood? Please provide arguments. • Are there persons who should permanently donate blood? Provide arguments please • How do you think, which is the best way of donating blood? Please enlist (Voluntary unpaid blood donation, Donation at the request of relatives/friends/acquaintances, Paid blood donation, Autologous blood donation). Why? Provide arguments please. • Have you been rewarded for donating blood? By whom? If yes, how were you rewarded? Did you expect this reward? • Do you think blood donors should receive a reward for donating blood? Please provide arguments. Which would be the ways to reward donors?

5. WAYS OF DONOR RECRUITMENT AND ENCOURAGING THE POPULATION TO DONATE BLOOD (25')	Let's talk a little about the ways of attracting and recruiting the potential donors • In your opinion which would be the ways to attract persons to donate blood? Please, bring arguments, in the order of importance. • Who do you think should promote blood donation? (doctors and transfusion centres, local public administration authorities, NGOs, Red Cross, other community structures) • What actions should be undertaken in this context? Concretely • What do you think, is it important to give more days-off to the donor or it is enough only to compensate the time related directly to travelling and donation. • What information the population should know in order to become potential donors? Please give details.
6. SUGGESTIONS (15')	• In case you would be in a position of taking decisions with regard to Blood Transfusion Service, how would you see its functioning? • Do you think it is good for the country to rely on local donors to cover national need for blood? • What is your opinion on the possibility to import blood products from other countries? Please provide arguments. • What would you do to assure opportune, secure and safe blood haemotransfusions?

Proiectul USAID “Prevenirea HIV/SIDA si Hepatitelor B si C”

Date de contact:

**202 Stefan cel Mare Ave, 8th floor
Chisinau MD-2004
Republic of Moldova**

Tel.: (+373 22) 755 536

Fax.: (+373 22) 755 510

E-mail: office@phh.md

USAID Preventing HIV/AIDS and Hepatitis B&C Project

Contact information:

**202 Stefan cel Mare Ave, 8th floor
Chisinau MD-2004
Republic of Moldova**

Tel.: (+373 22) 755 536

Fax.: (+373 22) 755 510

E-mail: office@phh.md